Poštnina plačana v gotovini **Leto LV.** V Ljubljani, v sredo, dne 23. novembra 1927 **Št. 266.** Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo ✓ Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 ✓ Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

§ 44.

Finančni zakon, ki ga je predložila sedanja vlada, ima pred prejšnjimi to prednost, da se z njim bistveno ne menjajo obstoječi zakoni. Tudi ta okolnost je v nemali meri znak, kako se politične in gospodarske razmere v naši državi polagoma bližajo stabilnemu stanju. Ima pa določbo, ki tako globoko posega v dosedanji razvoj kulturnega življenja, da mora k njej zlasti slovenski narod zavzeti popolnoma odklonilno stališče. Pooblašča se namreč ministrski svet, da takoj po zaključku šolskega leta 1927-28 odredi, katere fakultete se imajo na vseučiliščih v Jugoslaviji ukiniti.

Na ta način se neokrnjeni obstoj slovenskega vseučilišča, ki je obči narodni postulat slovenskega naroda, zopet ogroža. Treba je že s principijelnega stališča povdariti, da ne gre osnovno važnih zadev prosvete reševati, oziroma urejati ali izpreminjati potom finančnih zakonov, oziroma pooblastil. Šolstvo od ljudskega do univerze, naj gre za osnovne smernice in zakone ali samo za primenjevalne in izvršilne odredbe, ima biti kompetenca edinole državne prosvetne uprave, oziroma narodne skupščine. Uvajanje ali ukinjenje fakultet pa je celó tako življenskega pomena za naše višje šolstvo, da se ne bi smelo niti pomisliti, da se more odrediti na podlagi finančnega pooblastila vladi, kakor se smejo n. pr. zvišati dnevnice žandarmerijskim starešinam!

Posebno zadeva ta način reševanja najvažnejših kulturnih zadev države slovenski narod, ker se mora vsako leto bati za svojo univerzo, ki zato ne pride do mirnega razvoja. Naša univerza je naša največja narodna pridobitev, je s svojimi štirimi fakultetami eno samo kulturno telo, in kdor ga trga, zadaja smrtno rano slovenski narodni kulturi. S tem prizadeva težko škodo tudi državi, v kateri se kot narod z vsemi svojimi kulturnimi silami razvijamo in tako doprinašamo k duhovnemu razvitku Jugoslovanov. Kar je naša univerza kljub najtežavnejšim razmeram že do sedaj dosegla na vseh področjih kulture, je našlo že priznanje vsega sveta, kar veča ugled naše države bolj nego vsi politični in gospodarski uspehi. Učne moči naše tehnike, njeno znanstveno delo, pomen, ki ga ima v razvoju naše umetnosti, njena ogromna vloga pri zbuditvi in napredku naših gospodarskih sil, — to so momenti, ki bi jih ne smel prezreti noben jugoslovanski državnik, ako noče, da izkoristi naše talente zase — inozemstvo! Kaj pomenjajo n. pr. za okrepitev in poglobitev slovanske kulturne vzajemnosti filološke, literarnozgodovinske, teološke stolice našega vseučilišča, ki se pečajo z vzhodnim vprašanjem, kako globoko orjejo naši filozofi, pedagogi, juristi, naravoslovci in medicinci, da ustvarimo slovanstvu najvišje duhovne vrednote — to bi moral najbolj oceniti v interesu države ravno politik. Finančni minister pa bi pri tem moral vpoštevati to, da Slovenija toliko doprinaša s svojimi davki k državnemu budžetu, da ne moremo dopustiti, da bi se ravno naš narod najbolj prikrajševal pri svojih kulturnih ustanovah in potrebah!

To pooblastilo tedaj, ki pomeni udarec naši narodni kulturi, se mora na ta ali drug način napraviti neškodljivo. Mi ne potrebujemo takih odredb, pač pa je zadnji čas, da se enkrat uzakoni vseučiliški zakon, s katerim se nam ima zasigurati celotna univerza, tako da je ne bo mogel in smel nihče več motiti v njenem razvoju. Našemu kulturnemu razmahu se v naši državi ne smejo stavljati nobene ovire in vsako štedenje na račun tega je v resnici oškodovanje države, njenih interesov, njenega prestiža. Vprašanje celotne univerze je življensko vprašanje celega slovenskega naroda. V tem vprašanju naj enkrat neha večno zakono- in odredbodajno šušmarstvo najrazličnejših inštanc, ampak naj prosvetna uprava, oz. narodna skupščina ob sodelovanju naših kulturnih delavcev in poklicanih znanstvenikov vse države ustvari definitiven in osnoven zakon po kulturnih državnih vidikih! Zahtevamo, da se stori konec takim in podobnim eksperimentom z našimi prosvetnimi dobrinami kakor je § 44. fin. zakona 1928-29.

Trgovinske pogodbe z Belgijo, Nemčijo in Anglijo v odboru sprejete.

r **Belgrad**, 22. nov. Dopoldne se je vršila seja odbora za trgovinsko pogodbo z Belgijo. Nemčijo in Veliko Britanijo. Večina je vse te trgovinske pogodbe sprejela. Proti je govoril samo g. Stjepan **Radič**, ki je posebno napadal našo pogodbo z Nemčijo. Te pogodbe pridejo prihodnji četrtek pred skupščino.

Za Italijo smo mi azijatska plemena

Mussolinijev organ vidi pri nas vojaške priprave, očita Srbom gobezdavost, Slovencem in Hrvatom pa — habsburžanstvo! — Kje povsod vidi francosko-jugoslovanski strah! Nettunskih konvencij ne more pozabiti.

(Telefonsko poročilo »Slovenčevega« dopisnika.)

v **Rim**, 22. nov. Belgrajski posebni poročevalec »Popolo d'Italia« Parini opisuje psihologično situacijo, ki jo je ustvarila v Jugoslaviji francosko-jugoslovanska pogodba. Parini pravi: Ves narod se nahaja v pijanosti veselja, ki že meji na komično, kakor vsi narodi, ki so na dnu duše ohranili primitivne instinkte azijskih plemen. Ne more se premagovati in že vidi v duhu, kako njegovi vojaki ramo ob rami s francoskimi korakajo v Rim. Srbi ne prikrivajo prave vsebine pogodbe, nasprotno izjavljajo, da ima pogodba vojaške klavzule, na podlagi katerih bodo ob izbruhu italijansko-jugoslovanske vojne Francozi stopali z Alp v nižino in s svojimi letali porušili veliko število italijanskih mest. Srbski in francoski generalni štab je eno in isto. Francoski generalštabni častniki so baje kot kmetje preoblečeni inspicirali italijansko-jugoslovansko mejo. V Kotoru je postavljenih 3000 strojnih pušk. Francoske municijske tovarne delajo za Jugoslavijo. Dalmatinska obala je pripravljena za francosko floto. Železniški promet v smeri proti Italiji je perfekten. V glavnem se ne more zanikati, da pogodba nima vojaških klavzul. Srb je bil vedno sovražen gobezdav junak, kateremu je stopila v glavo francoska pomoč. Po njegovem mnenju je italijanska vojska sestavljena samo iz vojakov iz Kobarida. Evropa se moti, če misli, da je politično-vojaška sekta v Srbiji mirna. Lahko se prorokuje, da bo brez dvoma napravila nepreračunljivo neumnost. Ti Srbi, ker Hrvati in Slovenci politično ne štejejo nič, bodo porabili gotovo iste metode kakor proti Avstriji. Provocirali bodo do skrajnosti in vse pripravili v gotovih uradih v Belgradu. Končno meni Parini, da se o obnovitvi pogajanj med Rimom in Belgradom ne more govoriti, dokler se ne ratificirajo nettunske pogodbe. Hrvati in Slovenci so v bistvu habsburškega mišljenja, srbsko politiko napram Italiji pa vodijo drugi razlogi.

Kateri naši dijaki so bili aretirani v Padovi?

O aretaciji jugoslovanskih dijakov v Padovi doznavamo naslednje podrobnosti: Ni šlo za aretacijo jugosl. državljanov, ampak aretirani so bili slovenski dijaki iz Primorja, italijanski državljani.

Aretirani so bili naslednji dijaki: Verč Marcel, medicinec iz Trsta, Kralj Angelo, medicinec iz Sv. Križa pri Trstu, Lavrič, medicinec, Spinčič, medicinec iz Trsta, Jurkovič Ivo, medicinec iz Opatije, Cerkvenik Ivo iz Trsta in jurist Kirac iz Medolina.

Stvar se je odigrala tako-le: Jurist Kirac iz Medolina in Baša iz Št. Petra sta v torek napravila doktorski izpit. Kakor običajno, so slovenski dijaki proslavili večer v veseli družbi pri kozarcu vina v gostilni pri postaji v Padovi. Ko so se vračali domov, so na tihem peli slovenske ljubavne pesmi popolnoma brez vse skrbi, misleč, da so pesmi tako nedolžne pač dovoljene. Kirac in Baša sta se ločila od družbe. Družba je med tem prispela do kavarne »Moderno«. Tu jih je napadla skupina dalmatinskih in tržaških dijakov ter jih pričela pretepati. Še isti večer je bil aretiran akademik Verč. V sredo so bili aretirani tudi ostali.

Italijanski dijaki so na policiji s prozornim namenom povedali, da so slovenski dijaki peli jugoslovansko himno in druge prevratne pesmi ter izzivali italijanske dijake.

V tem smislu je pisalo tudi italijansko časopisje. V petek so se vršile, kakor tudi v drugih italijanskih mestih protijugoslovanske demonstracije pod pretvezo, da so protestirali proti izzivanju jugoslovanskih dijakov.

Stariši aretirancev so v velikih skrbeh, ker ni izključeno, da bo državni pravdnik obdolžil aretirance zločina motenja javnega miru in jih postavil pred poseben tribunal v Rimu, ki jih bo sodil kot revolucionarce. Dijaki trpe veliko škodo, ker stoje povečini pred poslednjimi izpiti, in je gotovo, da v Italiji ne bodo mogli dovršiti študij.

Jasno je, da se s takšnim postopanjem naproti jugoslovanskemu dijaštvu ne privablja inozemsko dijaštvo na italijanske univerze.

Izvolitev državnega odbora za varčevanje in reformo državne uprave.

Delokrog državnega odbora je izredno važen. — Dr. Žerjav obstruira. — Naloga drž. odbora je, da se državno gospodarstvo na soliden temelj postavi.

(Telefonsko poročilo »Slovenčevega« dopisnika.)

r **Belgrad**, 22. nov. Finančni odbor je imel danes popoldne sejo, na kateri je razpravljal o izvolitvi članov v državni odbor. Kakor smo že poročali, se je državni odbor ustanovil po pooblastilu čl. 313. fin. zakona iz letošnjega leta. Naloga državnega odbora je, da predlaga vse ukrepe, da se izvaja racionalno varčevanje v državni upravi in da se dosežejo čim boljši rezultati dela v državi. Radi izvršitve te naloge je državni odbor dolžan posvetiti se vsem vprašanjem, od katerih rešitve je odvisno zmanjšanje državnih izdatkov in racionalno izvrševanje državnih poslov. Zlasti pa predlaga:

1. Konkretne predloge za vpostavitev in pospešitev dela v državni upravi, kakor tudi ukrepe za koristne spremembe upravnega sistema v vseh mejah državne uprave,, kakor tudi za spajanje in ukinjenje oddelkov in institucij, katerih samostojen obstoj ni zadostno utemeljen.

2. Izločitev tistih poslov, ki se lahko prenesejo iz delokroga državnih ustanov v delokrog samoupravnih teles, in formulacija izvršilnih predlogov za prenos poslov iz enega v drug delokrog na najhitrejši način.

3. Ukrepi v svrho racionalne izvršitve državnih nabav.

4. Ukrepi za racionalno uporabo materiala v državni upravi.

5. Ukrepi za upravno izločitev gospodarskih ustanov iz centralne uprave z namenom, da se komercializirajo.

Državnemu odboru morajo vsi državni uradi v najkrajšem času dostaviti vse podatke, dokumente in poročila in poslati strokovne referente zaizdelavo potrebnih referatov.

Kakor je videti, je funkcija državnega odbora eminentne važnosti za naše narodno gospodarstvo. Vladna večina je izvolitvi tega odbora posvetila posebno pozornost. Zato so se na današnji seji, ko se je pričela razprava o tem, začudili vsi, ko je pričela opozicija z obstrukcijo s tem, da je poslala v debato vse govornike. Začudila se je tudi opozicija, ko je s to obstrukcijo otvoril z dolgim govorom g. dr. Žerjav, ki je dejal, da se finančni minister šali, češ da je institucija povsem nepotrebna in da nima nobenega smisla. (Medklic: »Vi se morda šalite!«)

Za njim je govoril proti državnemu odboru g. dr. Krajač, nakar je g. dr. Sečerov temeljito zavrnil g. dr. Žerjava in pokazal najprej na važnost institucije državnega odbora, nato pa dejal: »Če je g. dr. Žerjav v svoji glavi izkonstruiral nekaj, po čemer izgleda ta državni odborkot šala, moramo to obžalovati in sicer tembolj, ker dela šale g. dr. Žerjav v času, ko se vsi trudimo v interesu ljudstva in države, da vpeljemo čim večje varčevanje in državno gospodarstvo postavimo n asoliden temelj. Naloga državnega odbora je, da te posle izvede.«

Nato je govoril samostojni demokrat g. Popovič in g. Demetrovič, nakar so se vršile volitve. Z večino glasov so se v državni odbor izvolili sledeči gospodje:

Franc **Smodej**, SLS, Vladimir **Pušenjak**, SLS, Ilija **Mihajlović**, radikal, Joca **Selič**, radikal, dr. Dobrivoj **Popović**, radikal, Bogoljub **Kujundžić**, radikal, dr. Nikola **Subotić**, radikal, Jovan **Altiparmaković**, radikal, dr. Sima **Račić**, radikal, dr. Voja **Veljković**, demokrat, Slavo **Sečerov**, demokrat, Kosta **Timotijević**, demokrat, Milan **Grol**, demokrat, dr. **Behmen**, musliman.

Nato se je seja zaključila. Prihodnja bo jutri ob pol 4. Na dnevnem redu je odobritev dvamilijonskega kredita za zagrebško vseučilišče.

Ponarejene Blumensteinove vrednostne papirje neso v vrečah v preiskovalno sodišče.

Sneženi zameti po vsej Evropi.

(Telefonsko poročilo »Slovenčevega« dopisnika.)

v **Berlin**, 22. nov. Vso severno in srednjo Nemčijo je preplavil val mraza. Temperatura je v nekaterih krajih padla do 7 stopinj pod ničlo. V južni Nemčiji pa vlada toplota do 8 stopinj nad ničlo. V srednji Nemčiji je včeraj ves dan snežilo. Vsled snežnih zametov je železniški promet zelo občutno oviran. Tudi mnoge telefonske zveze so pretrgane. V Lipskem je znatno oviran promet na cestni železnici. Na Holandskem je ukinjen železniški promet na glavnih progah, mnogo krajev pa je brez električne luči, ker električne centrale vsled mraza ne delujejo.

v **London**, 22. nov. Vsled snežnega viharja, ki divja od sobote ob angleški obali s hitrostjo nad 50 milj, so se potopile razne manjše ladje, ki niso mogle pravočasno priti v pristanišča.

v **Madrid**, 22. nov. Po vsej Španiji, posebno pa v velikih mestih je snežni vihar napravil mnogo škode. Potopilo se je nad 30 ribiških ladij. V Valenciji je utonilo 12 ribičev. Na mnogih hišah so se zrušile strehe ter je bilo več oseb ubitih.

v **Berlin**, 22. nov. »Der Tag« poroča, da je bil na Danskem velik snežni orkan, ki je napravil mnogo škode. Nekatera pristanišča so preplavljena, druga pristanišča pa so vsled velikega pritiska viharja skoro popolnoma porušena. Neurje še vedno traja.

v **Bukarešt**, 22. nov. V mestu leži 10 cm visok sneg. Temperatura zelo padla. Iz provinc se poroča o hudih snežnih viharjih.

Jesenice, 22. nov. Janez Erlah in Jakob Noč iz Koroške Bele sta zmrznila v sneženih zametih na Golici. (Podrobneje glej na četrti strani.)

V Rim gre za poslanika Beaumarchaix.

v **Pariz**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Jutranji listi pišejo, da bo politični ravnatelj Quai d'Orsaya Beaumarchaix imenovan za francoskega poslanika v Rimu kot naslednik demisioniranega senatorja Besnarda.

v **Pariz**, 22. nov. (Tel. »Sl.«) Predstoječe imenovanje dosedanjega direktorja na Quai d' Orsayu Beaumarchaixa za poslanika v Rimu se kedaj potrjuje na pristojnem mestu. V času svojega poslovanja na Quai d' Orsayu je Beaumarchaix vodil francosko-španska pogajanja o Tangerju. Njegovo poslanstvo v Rim da sklepati o političnih intencijah francoske vlade napram Italiji.

Francija utrjuje meje ob Nemčiji in Italiji.

v **Pariz**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Parlamentarna vojna komisija je včeraj obravnavala dodatke k proračunu za leto 1927. Kakor poroča »Echo de Paris«, je bila v naknadne kredite vtihotapljena določba, po kateri naj se omogoči izvršitev velikih utrjevalnih del ob nemški in italijanski meji. Po § 44. naknadnih kreditov ima vojni minister pravico, da sme obmejna dela izvršiti pod režijo javnih del s posebno nujnostjo. Krediti, ki so za to določeni, v višini niso omejeni.

K belgijski krizi.

Naj navedemo uvodoma kratek zgodovinski pregled belgijske politike, da bo trenotna kriza tembolj umljiva.

V preteklem stoletju sta se borili za oblast dve stranki: katoliška in liberalna. Od l. 1830. do 1847. je z redkimi presledki vladala unija katolikov in liberalcev. 1840 imamo prvi liberalni kabinet Lebeau Rogiera, ne da bi se bila unija čisto razbila. 1846 sledi kat. kabinet de Theuxa. Naslednje leto 1847 pade vlada zopet liberalizmu v roke in njegova era traja do leta 1870., s sodelovanjem katolikov v letih 1855 do 1857. Završi boj za šolo. Katoliška stranka se je dobro organizirala v letu 1863. Dobro organiziranim se je posrečilo že l. 1870. dobiti zopet vlado v roke, ki so jo imeli prav do leta 1878. Zakon l. 1879. je odpravil katoliške pravice v šolah in je bila uvedena nevtralna šola. Boj se poostri. Katoliška duhovščina poseže vanj z vso energijo. Zgradili so ogromno število svobodnih katoliških šol, obenem pa pridobili na političnem polju tako, da so zopet imeli vlado med leti 1884—1914. L. 1892-93. je bil vpeljan nov volivni red, radi katerega so že l. 1894. prišli v parlament socijalisti, ki so se organizirali v letih 1881—1885 z voditelji Vandervelde, Auscele, Deshée. Istočasno so na socialnem polju delovali katoliki. Leta 1895. so ustanovili krščc. soc. skupino v okrilju stranke pod vodstvom Rutterja. Radikalnejša skupina se je kmalu odcepila, a tudi kmalu izumrla. Leta 1900. je bil uveden proporc. l. 1912. so liberalci in socijalisti proti katolikom osnovali kartel, l. 1914. pa je že izbruhnila vojna.

Po vojni so se belgijski politiki znašli pred dvema problemoma oziroma dejstvi: Uvedla se je splošna in enaka volivna pravica in oglasil se je nacijonalizem Flamcev. Severni del Belgije, obljuden od Flamcev, je germanofilski, revnejši in deloma demokratičnejši. To vprašanje je odmevalo tudi v katoliških vrstah. Pojavila se je južna valonska konservativna in frankofilska ter severna demokratičnejša flamofilska struja. To vrenje še do danes ni izkristalizirano.

Isti problem najdemo v liberalni in socijalistični stranki, s to razliko, da se imajo socijalisti svoji moči zahvaliti bolj valonskemu delavstvu, dočim je Flamska katoliška. Če pa preidemo na povojno krizo, je brez dvoma prvi povod v tem, ker je prenehal prejšnji v bistvu dvostrankarski zistem. Nekaj številk: leta 1919. so dobili katoliki 73, liberalci 34, socijalisti pa že 70 mandatov. Isto razmerje je ostalo v bistvu tudi pri volitvah leta 1921. Katoliki so si priborili 80, liberalci 33, socijalisti 68 mandatov. Poudariti je, da so vse tri skupine izrazite, da je liberalec tip framasona, četudi je želo sovraštva napram katolikom po vojni skril, in da so socijalisti enako intrasigentni. Kombinacija med tremi svetovnimi nazori je izredno težka. Da je pa bilo po vojni opaziti razmeroma trajne vlade, bodisi katolikov ali tudi socijalistov, se je nedvomno zahvaliti zunanjepolitičnemu položaju Belgije in njeni restavracijski nalogi po vojni. Belgijec-nacijonalist je vsak.

Zadnja vlada je prišla na krmilo 20. maja lanskega leta. Njena glavna naloga je bila finančna sanacija dežele. V kabinetu so bili štirje katoliki, štirje socijalisti in 2 liberalca. Demisija vlade je bila že davno pripravljena, zanjo so delovali socijalisti. Vandervelde je pred kakim mesecem kot aktivni član vlade, da ukroti radikalne nasprotnike v lastni stranki, napovedal radikalno uveljavljanje socijalizma v praksi. Zadnji predlog na 6 mesečno vojaško službo je samo ene vijoline glas iz srede tega orkestra. Predlogu se je uprl generalni štab, vlada je padla.

Kakorkoli se bo že razvijal položaj, dejstvo ostane, da v Belgiji vladajo v vsakem oziru normalne razmere, da bo boj svetovnih naziranj odslej ostrejši kot do sedaj, ko se je moglo še apelirati na »union sacre«. Če pa še poudarimo, da je Belgija zvezana s tajno vojaško pogodbo s Francijo, da imate obe državi gotove skupne obveznosti glede vojaške službe, potem je jasno, da je socijalistični predlog enak umoru v Sarajevu, tedaj povod, nikakor pa ne vzrok nastale krize.

Dolgosti življenja nove vlade seveda ni mogoče prerokovati.

Belgijski kabinet sestavljen.

v **Bruselj**, 22. nov. (Tel. »Sl.«) Novi Jasperjev kabinet se lahko smatra za sestavljenega. Socijalni demokrati v njem ne bodo zastopani. Liberalci so za sodelovanje stavili pogoje: izločitev konfesionalnih in jezikovnih vprašanj in dogovor v naprej o vojaških vprašanjih z diskusijo v parlamentu vred, sprejem proračuna in izvedba programa za javna dela. Katoliški demokrati se dopoldne niso mogli zediniti, po popoldanski seji pa so se podvrgli pogojem liberalcev. V kabinetu dobijo dva mandata. Liberalci dobijo namesto dveh štiri ministre. Nova ministrska lista je sledeča: predsednik in kolonije Jasper (kat. konserv.), zunanje ministrstvo Hymans (lib.), notranje van Overberge (kat. dem.), finance Houtart (kat. kons.), prosveta Vauthier (lib.), justica Janson (lib.), železnice Lippens (lib.), vojno ministrstvo de Brouckvil (kat. kons.), javna dela Heiman (kat. dem.), poljedelstvo Buels (kat.).

Načrt komercializacije železnic.

(Telefonsko poročilo »Slovenčevega« dopisnika.)

r **Belgrad**, 22. nov. V železniškem ministrstvu se je vršilo več konferenc strokovnjakov, na katerih se je razpravljalo o vprašanju komercializacije železnic. Na temelju rezultatov teh konferenc se je izdelal nov načrt uredbe o komercializaciji državnih železnic, o katerem se bo govorilo na splošni konferenci strokovnjakov, zastopnikov gospodarskih krogov iz cele države, katere je minister sklical za 5. december.

Uredba določa ustanovitev samostojnega drž. podjetja železnic pod imenom »Državne železnice kraljevine SHS«. Delo tega podjetja se postavlja na popolnoma trgovski temelj, upoštevajoč interese narodnega gospodarstva. Podjetje je pooblaščeno, da za slučaj potrebe lahko sklepa kratkoročna posojila, ki pa ne smejo prekoračiti 50,000.000 Din. Za dolgoročna posojila služijo kot pokritje vrednostni papirji premičnin državnih železnic. Zanje je potrebno odobrenje vlade. Prevoz pošiljatev, pošte in drugih železniških ustanov se vrši sporazumno na temelju reciprocitete. Prevoz vojnega osobja in pošiljatev se vrši po tarifi. Podjetje se oprošča vseh samoupravnih, državnih in javnih obdavčenj, doklad in taks, kakor tudi carin na predmete, ki se v državi ne proizvajajo.

Nadalje se govori o računih, o nadzorstvu, ki ga vrši vlada, o tarifih, o organizaciji uprave tega podjetja. Upravni odbor sestavlja devet oseb. Za člane predlaga železniški minister po tri kandidate iz sledečih ustanov: iz Gospodarskega sveta, univerze, vseh trgovskih zbornic, Zveze industrijcev, Zadružne zveze, Društva jugoslovanskih inženerjev in arhitektov ter Pravniškega društva. Od 9 kandidatov, ki jih predlaga železniški minister, mora biti 5 železniških strokovnjakov. Člani upravnega odbora odgovarjajo kazensko in materialno za vodstvo podjetja.

Podjetje bo ustanovilo rezervni, amortizacijski, pokojninski in bolniški fond.

To so glavne odredbe. Vprašanje je z ozirom na naše narodno gospodarstvo izredno važno. O njem se bo gotovo razvila velika debata. Pri obravnavanju se bo marsikaj v uredbi še spremenilo.

Enoten program za našo prosvetno politiko.

r **Belgrad**, 22. nov. Prosvetni minister g. Kumanudi se je odločil sestaviti posebno komisijo, katere naloga je, sestaviti enoten program za našo prosvetno politiko. Komisija prične z delom 2. decembra. Njeni člani so: gg. Milivoj **Jovanović**, bivši minister, Bogdan **Gavrilović**, bivši rektor, Bogdan **Popović**, profesor v Belgradu, dr. Ivan **Prijatelj**, profesor v Ljubljani, dr. **Kašumović**, prosvetni inspektor v Zagrebu in še nekateri drugi. V tej komisiji so tudi zastopniki prosvetnega kmetijskega, trgovinskega, finančnega ministrstva in ministrstva za vere.

Vprašanje reorganizacije sodstva.

r **Belgrad**, 22. nov. Sekcija zakonodajnega odbora je popoldne razpravljala o zakonskem načrtu o ureditvi rednih sodišč. Ponovno se je razvila dolga debata o vprašanju sodnikov, oz. o prehodni dobi. Pravosodni minister je zastopal stališče, da se morajo vsi sodniki postaviti na razpoloženje, ker se drugače reorganizacija sodišč po novem zakonu ne more izvršiti. V načelni debati so se mnenja delila. Prevladovalo je mnenje, **da splošno postavljanje sodnikov na razpoloženje ni absolutno potrebno** in da je potreba ustvariti jamstva, da se na eni strani omogoči reorganizacija sodišč, na drugi strani pa, da se varuje stalnost sodnikov. Debata se bo nadaljevala v četrtek popoldne, tako da se je to vprašanje odložilo in se bo končno zadovoljivo rešilo kljub mnogoštevilnim izjavam v časopisju.

Iz politične upravne službe.

r **Belgrad**, 22. nov. Premeščeni so:

V ljubljanski oblasti: Vladni svetnik Ljudevit **Klopčič** od okr. glavarstva v Ljubljani na okr. glavarstvo v Litiji. Okr. glavar Oton **Kette** od okrajnega glavarstva v Kamniku k velikemu županstvu v Ljubljani. Okr. glavar dr. Janko **Vidic** od vel. županstva v Ljubljani na okrajno glavarstvo v Ljubljani. Vladni tajnik dr. Vladimir **Fon**, okr. glavar, iz Radovljice v Kamnik. Okr. komisar dr. Anton **Schrey** od okrajnega glavarstva v Litiji k velikemu županu v Ljubljani. Konceptni pripravnik Franc **Šink** od velikega županstva v Ljubljani na okr. glavarstvo v Radovljici.

V mariborski oblasti: Vladni svetnik dr. Leo **Brunčko** od okr. glavarstva v Celju za vodjo okr. glavarstva v Ljutomeru. Okr. glavar Franc **Hrašovec** od okr. glavarstva v Šmarju pri Jelšah k vel. županu v Mariboru. Vladni tajnik Rafael **Mahnič** od okrajnega glavarstva v Slovenskih Konjicah k vel. županstvu v Mariboru. Vladni tajnik Anton **Svetina** od okr. glavarstva v Celju v Šmarje pri Jelšah. Za vodjo okrajnega glavarstva v Šmarju pri Jelšah vladni svetnik dr. Heribert **Kartin**.

Za konceptne pripravnike pri vel. županstvu v Ljubljani Miloš **Grabrijan** iz Gorice, Josip **Pogačnik** iz Kalš, Alojzij **Lenarčič** iz Ljubljane, Vinko **Vidmar** iz Ambrusa. Pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani je imenovan Franc **Čermak** iz Ljubljane.

Dr. Gosar za zavarovanje dnevničarjev.

r **Belgrad**, 22. nov. Na pobudo ministra za socialno politiko dr. Gosarja se je pri fin. ministru sestavila komisija, da izdela osnutek pravilnika k § 306. finančnega zakona 1927-28 o zavarovanju dnevničarjev v državnih uradih za slučaj onemoglosti, starosti, bolezni, smrti, nezgode. V to komisijo je poklican delegat ministrstva za socialno politiko.

Naš vicekonzul na Reki.

r **Belgrad**, 22. nov. Za vicekonzula na Reki je imenovan tajnik našega poslaništva v Parizu g. dr. **Ribarž**.

Zveza industrijcev

V OBRAMBO SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA.

Zveza industrijcev je na seji odbora dne 22. novembra 1927 soglasno sklenila odločen protest proti čl. 44 predloga finančnega zak. za 1928-29, s katerim se naj pooblasti ministrski svet, da s svojim sklepom po končanem šolskem letu 1927-28 ukine razne univerzitetne fakultete. Vnaprej se Zveza industrijcev zavaruje proti nameri ukinitve tehniške fakultete ljubljanskega vseučilišča. Za to fakulteto je industrija v Sloveniji od vsega početka rada prispevala, zavedajoč se, da je obstoj te najvišje tehniško-znanstvene institucije neobhodno potreben za napredek industrijsekga dela, za industrijalizacijo naše dežele in za naše gospodarstvo sploh. Zveza industrijcev protestira pa tudi proti temu, da se naj z enim sklepom ministrskega sveta primorajo stotine akademske mladine zapustiti učilišče, katero so si svobodno izvolili, ter zamenjati z drugim. Protestira končno proti predlogu zakona, ki hoče premeščati akademske stolice in akademske učitelje in ki mora občutno zadeti naše odlične znanstvenike v pogojih njihovega znanstvenega delovanja in zasebnega življenja.

Zveza industrijcev apelira na vse slovenske gospodarske in kulturne kroge, da se njenemu protestu pridružijo. Apelira pa zlasti na slovensko delegacijo v narodni skupščini, da z vsem svojim vplivom in z vsemi močmi brani vitalne interese slovenskega naroda in očuva našo tehniško fakulteto.

Ljubljana, dne 22. novembra 1927.

Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani.

D. Hribar l. r. Šuklje l. r.

K proračunu.

Predlog proračuna je vzbudil pri opoziciji takoj najostrejšo kritiko. Niti ni preteklo par dni, da bi ga med tem lahko nekoliko preštudirali, že vedo povedati, da je nerealen, večji, prinaša nova bremena itd.

Pri stvarnem obravnavanju pa se izkaže, da je to prav za prav prvi realni proračun, ki smo ga dobili, kar povdarjajo zlasti neodvisni listi »Novosti«, »Jug. Lloyd« in drugi. Druga prednost je ta, da je prav za prav manjši kakor prejšnji, v katerem niso bili vpoštevani nekateri izdatki. Tako se je nahajal v proračunu samo čisti dohodek nekaterih podjetij in zato je razumljivo, da je sedaj končna vsota proračuna višja kakor prej. Pogledati je pač treba resnici v obraz in povedati pravo številko, čeprav je višja, dočim je dosedanja praksa to v proračunih skrivala in na razne načine knjigovodsko manjšala številke proračuna, samo da stopi pred skupščino in javnost: glejte, naše številke so nižje kakor prejšnje! Opozicija gre v svoji kritiki predaleč: hlastno povdarja, da je proračun večji in da izkazuje deficit; večji je res, zato je pa realen, izkazuje deficit, kar je bolj pravilno, kakor pa če bi skrivali ta deficit. Že večkrat smo imeli suficite, toda bile so to samo računske operacije, ki so povzročile, da je na koncu izkazal proračun celo prebitek, ki ga pa nikjer prav za prav ni bilo.

Druga stvar je pa s finančnim zakonom. Ta ne vsebuje toliko novih določb, pač pa se podaljšuje veljavnost členov iz prejšnjih finančnih zakonov. In med temi določbami je veliko slabega, kar bomo tudi mi z vso odločnostjo pobijali ter se v javnosti in parlamentu z vso silo borili za izboljšanje.

Švedski konzul ustrelil nevesto in sebe.

v **Pariz**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Bivši švedski konzul v Parizu Grebat je včeraj z revolverjem ustrelil svojo nevesto pisateljico Lino Nordstrom, nato pa je izvršil samomor. Vzrok so baje materielne težkoče.

Danes bo Venizelos v Atenah.

v **Atene**, 22. novembra. (Tel. »Slov.«) Venizelos bo jutri zvečer odpotoval iz Kaneje na Kreti v Atene, kjer hoče ostati nekoliko dni.

Češkoslovaški vojaški pregled.

v **Praga**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Vojni minister Udržal je v svojem ekspozeju v proračunskem odboru izjavil, da znaša njegov proračun 1.4 milijarde kron, za 30 milijonov več kakor l. 1927. V letu 1928 stopi v veljavo uvedba nadomestne rezerve, v kateri bo vežba trajala 12 tednov in je namenjena onim obvezancem, ki iz socialnih ali gospodarskih razlogov ne morejo služiti polne dobe. Vojaška volivna pravica se je izkazala dobro. Milica je za Češkoslovaško nemogoča, ker je predraga. Ko bo vojaška uprava imela na razpolago 8 tisoč daljeslužečih podčastnikov, se bo uvedla 14 mesečna vojaška služba. V času od prevrata do danes je bilo zgrajenih 23 modernih vojašnic, 30 na pol permanentnih, 16 bločnih kompleksov, 257 stanovanjskih barak itd. Na vprašanje, proti komu se Češkoslovaška oborožuje, se more samo odgovoriti: proti sovražniku. Bilo bi nespametno povedati: proti temu ali onemu. Glede afere Gajda je izjavil, da bo preiskava v kratkem zaključena in razsodba takoj objavljena.

Sejm in senat bosta 28. t. m. razpuščena.

v **Varšava**, 22. nov. (Tel. »Sl.«) Dr. Bartel je potrdil v razgovoru z nekim poljskim novinarjem, da bosta sejm in senat dne 28. t. m. po poteku legislaturne periode z dekretom vlade razpuščena. Nove volitve bodo meseca februarja. »Przeglad Wieczorny« objavlja listo 63 poslancev, proti katerim zahteva državno pravdništvo izročitev radi raznih obtožb in prestopkov. Dne 28. t. m. poteče tudi imuniteta poslancev.

Ameriški finančni zastopnik je že v Varšavi.

v **Varšava**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Ameriški finančni svetovalec pri poljski vladi Dewey je včeraj dospel v Varšavo ter bo v prihodnjih dneh začel poslovati.

Med Poljsko in Nemčijo pride do sporazuma?

v **Berlin**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Predpogajanja med nemškim zunanjim ministrom dr. Stresemannom in poljskim posebnim delegatom Jakovskim so neposredno pred zaključkom. Kakor se čuje, je Poljska sprejela nekatere nemške predloge, glede drugih pa je predložila protipredloge. Jutri in pojutrišnjem se bo še poskušalo priti tozadevno do sporazuma, na kar se bodo prav kmalu začela prava pogajanja med Nemčijo in Poljsko.

Bratianu obolel.

v **Bukarešt**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Od predvčerajšnjim je ministrski predsednik Bratianu obolel na vnetju v grlu ter ima nekoliko vročine. Njegovo zdravstveno stanje pa ne daje povoda za vznemirjanje.

Titulescu ne bo šel v Rim.

r **Belgrad**, 22. nov. (Tel. »Sl.«) Kakor smo zvedeli, je neresnična vest, da potuje romunski zunanji minister g. Titulescu v Rim. On potuje v Ženevo, kjer bo prisosvetoval sejam Sveta Društva narodov. Od tam potuje direktno v Pariz, ne pa v Rim.

Svet Lige društva narodov zboruje letos v Belgradu.

r **Belgrad**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Svet Lige za Društvo narodov se sestane v Belgradu od 10. do 13. decembra na zasedanje. Kakor znano, sestoji ta svet iz zastopnikov 24 držav, ki so članice te Lige za Društvo narodov.

Komunisti v Parizu obstruirajo.

v **Pariz**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) Proračunska razprava v parlamentu napreduje le počasi radi vednih obstrukcijskih govorov komunistov. Stavljeni so bili predlogi, da se debata skrajša. Nato je bil ponovno stavljen predlog za izpremembo hišnega reda, za katerega sprejem bo Poincare zahteval zaupnico.

Trockij je že l. 1926. hotel svojo stranko.

v **Moskva**, 22. nov. (Tel. »Sl.«) V nedeljo je bila 16. moskovska konferenca komunistične stranke. Buharin je poročal o delovanju centralnega odbora. To poročilo ne dopušča opoziciji nobenega upanja več za obstanek v komunistični stranki. V rokah večine stranke je namreč sedaj tajni arhiv opozicije, in sicer njene organizacije v Uralu, katerega je izročil centralnemu odboru odpadnik Kuzovnikov. Iz dokumentov in izpovedi Kuzovnikova izhaja, da je opozicija že začetkom l. 1926. ustanovila lastno stranko z lastnim centralnim odborom. Iz izpovedb Kuzovnikova sledi dalje, da opozicija ni enotna, kar je tudi vzrok, da protidemonstracije ob slavnosti 7. novembra niso uspele. Trockij je baje na tajni seji odbora opozicije izjavil, da se mora delavski razred nahujskati proti vodstvu stranke, da se mu vsili volja opozicije.

Aljehin 4, Capablanca 3.

v **Newyork**, 22. nov. (Tel. »Slov.«) V šahovski tekmi je 31. partija med Capablanco in Aljehinom zopet postala remis po 41. potezi. Stanje: Aljehin 4, Capablanca 3.

Zasnežene planine že vabijo.

Svetloba, solnce in smuči.

V veličastno naravo, ki razgrinja nad njo svoj plašč kraljica zima, nas bo vabil in nas že vabi »kralj sporta«, smuški sport. Tako ga je imenoval slavni Nansen. Med smrekami in jelkami in borovci, po belih poljanah in po zasneženih obronkih gorâ je ta sport domač, najidealnejši so tam pogoji za dušo in živce okrepljujoče življenje ljubitelja narave. V velikem zimskosportnem orkestru bodočih mesecev bo posvečena smučarstvu najlepša simfonija, uglasbena vsa na najčistejše veselje in uživanje. Druge zimske sportne panoge so v prostoru omejene, smuški sport je prost, najboljši vodnik k luči in solncu v mesecih, ko ju tako zelo pogrešamo. Ta stvaritelj veselja je obenem med najstarejšim kulturnim orodjem človeštva; začetkoma samo navadno prometno sredstvo v boju z visokim snegom je postal vitki les odkritelj severnega in južnega tečaja, je postal vladar dolgih razdalj in osvojitelj s snegom pokritih, dotlej nedostopnih višin.

Tisoč novih lepot, vsi krasni pojavi zimske narave so nanizani ob poti smučarja, od najmanjšega ledenega kristala do mogočne snežene stene. Livada, po kateri drsi, je sneg, najbolj mehka preproga, ki mu jo more narava nuditi. A v tej naravi je mnogo zaprek, drevesa so tam in grmovje in kamen in skala, huda je tekma, smuški sport nas vzgaja v vztrajnosti in v premagovanju raznovrstnih ovir. In če pride do prave sportne tekme in nas spusti starter s starta, tedaj vidimo, da je smuški sport umetnost, ki ji ne služi samo srce in mišice in pljuča, temveč tudi razum. Zares dobro smučanje je mogoče le, če ne drsiš samo z nogami, temveč tudi z glavo. Lepo je, da moramo pri smučanju toliko misliti.

Smučanje je več kot sport, smučanje je zimska vrnitev k naravi, ki je dobila svoj najjačji izraz v zimskem alpinizmu. In vendar ga poznamo mi šele prav kratko dobo. Komaj štirideset let je, odkar smo začeli v naših krajih spoznavati sneg in njegovo orodje, smuči. Sneg smo poznali že prej, a ni nam bil dobrodošel. Šele oni dve deščici sta nam napravili iz snega neizčrpen vir mladosti in sta nam prejšnje grozote zime spremenili vselej na novo v nove doživljaje. »Mrtvaški prt narave«, kakor smo brali v otroških letih v naših čitankah, postane veselo zabavišče in zdravilišče bolne mestne duše in oslabljenega telesa. Beg iz sveta v samoto zimskega visokega gorovja nas pripelje nazaj v naravo, sneg ustvarja nove like, solnce jim da barvo, svetlobo in obliko neznanih lepot — in smuči so posredovalec za doživetje vseh teh čudesov, ki o njih ljudje prejšnjih dob niso nič vedeli, ki nas pa vodijo do vzgojitve novega zdravejšega rodu. Hitrostna želja človeštva išče zmeraj novih sredstev, smuči so mu prinesle najpopolnejše sredstvo: Hitrost brez stroja, hitrost lastne moči.

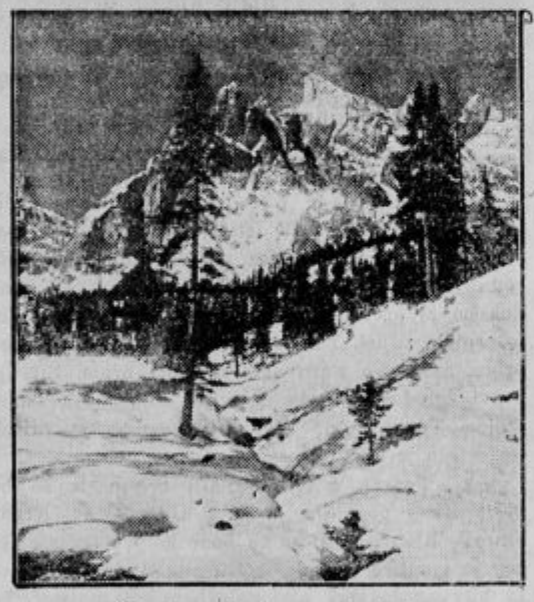

Zimska pokrajina v planinah.

Smuk!

Zgodnja sezona za smuške sportnike se je obetala. Toda marsikdo, ki težko plača dinarje za vožnjo na Gorenjsko, se je veselil prezgoda; Prvi sneg nam je kar hitro izginil. Malo predsezono pa smo le imeli. Izrabili so jo najnepočakanejši sankači, tisti, ki trije z enimi sankami v spremstvu hišne že gredo poskušat prvi sneg pod Tivoli, na Golovec in rožniška pobočja. In pa smučarji-začetniki, ki jim je usojeno, da zaznamujejo precejšnje število »pik«, predno se bodo upali v Kranjsko goro, na Kofce ali pa na Veliko planino. Pa tega veselja je bilo kmalu konec. Tudi drsalce je prvo upanje varalo. Gore pa so se že odele z debelim snegom in za vsako soboto in nedeljo je že gotova »mobilizacija« smučarskih družb, ki bodo obiskovale Bohinj in krasno planino Vogel, stalne goste bosta imeli Kranjska gora s svojim lepim smuškim terenom in skrita Planica. Oživele bodo letos na novo Kofce, kjer bo smučarje sprejemala pod svojo streho nova koča, stari prijatelji Velike planine in Krvavca pa se ne bodo dali zmotiti od hotelov v Kranjski gori in Bohinju in bodo ostali zvesti svojim prvim smučarskim turam.

Zadnja leta naše smučarstvo res lepo napreduje. Danes so že več kot minuli tisti časi, ko je smučar s svojimi »dilcami« vzbujal pozornost na ulici in bil nemalokrat v zasmeh tudi onemu, ki poleti sicer rad zahaja v planine. Leto za letom se prav razveseljivo veča število smučarjev in nekajkrat smo se že upali nastopiti tudi na inozemskih tekmah. Ta sport ni našel pristašev samo med mestnim prebivalstvom, goji ga čim dalje bolj tudi domača mladina povsod tam, kjer so ugodni smuški tereni. Brez dvoma se kaže prav lep napredek od leta do leta ne samo v zanimanju temveč tudi v tehničnem izpopolnjevanju. Letos bodo že drugič nastopili naši smučarji na zimski olimpiadi pred mednarodnim svetom. Vsako zimo se izvežba na številnih tečajih nov kader prijateljev tega sporta, ki mu ostanejo zvesti tudi preko prvega navdušenja.

Vstop v Planico.

Smučarstvo bi lahko postalo že naš narodni sport, ko bi nam ne bila v večjem delu zima odmerjena tako kratko. Saj so poznali smuči že davno na naših Blokah, kjer so jih rabili kot prometno sredstvo, hodili z njimi v nedeljo k maši, šli po opravkih in preko zime prirejali tudi tekme kot nekake vrste zimske slavnostne dneve. Že Valvazor omenja smučanje na Blokah kot nekaj posebnega in pravi, da tega ni našel na svojih potovanjih nikjer drugod kot v severnih deželah. Zato imamo za to panogo sporta tudi popolnoma domačo terminologijo.

Ob ugodnih zimah so tudi Bloke in pa dolenjski griči polni smučarjev. Saj so tu ponekod zares krasni tereni, kadar se sneg prezgoda; ne umika. Prava gosposka postojanka za naše smučarje pa postaja zadnja leta Kranjska gora. Tu se vrše zadnja leta celo zimo vojaški in klubski tečaji, napravljena je že lepa skakalnica, da se sport lahko goji vsestransko, lepo pa je preskrbljeno tudi za daljše bivanje. Tudi snežne razmere so primeroma dolgo časa ugodne.

Zanemarjati pa ne smemo Bohinja. Zadnja leta izgublja obiskovalce, ker ne dobiva več gostov z onkraj podbrdskega predora. Letos se obeta nova živahna propaganda za Bohinj. Zimsko-sportna sekcija tamošnjega Prometnega društva je začela z živahnim delom, da Bohinj, ki je pozimi še skoro lepši kot poleti, ne bo ostal pozabljen. Tudi koče na Krvavcu in na Kofcah so pripravne za daljše bivanje, povsod so snežne razmere zelo ugodne in bodo to zimo gotovo še bolj posečane kot prejšnja leta, ker so že sedaj vse te točke preskrbljene z ugodnim snegom. Pa se bomo spet srečali stari znanci s planin, ni dolgo, ko smo se za kratek čas poslovili od njih in jih bomo pozdravljali v novem razkošju, ko bodo blestele v snegu, v solncu, lesketale kakor v biserih in se bomo pozdravili: smuk!

—o—

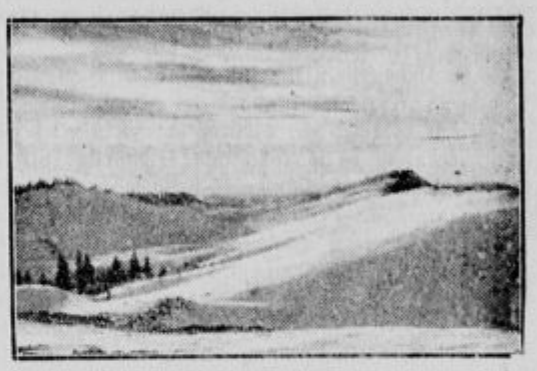

Na Veliki planini.

Planina Vogel nad Bohinjem.

Idila s poti na Golico.

Švedske smuči

Bilgeri-vezi, Huietfeld-vezi, smučke palice, krogi, drsalice, sanke v veliki zalogi in izbiri pri

JOS. MARTINCU, MARIBOR

Gosposka ulica 17

Pozimi odprte koče.

Slovensko planinsko društvo opozarja smučarje in zimske turiste, da so tudi pozimi otvorjene in oskrbovane sledeče postojanke: Hotel Zlatorog in hotel Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru, Valvazorjeva koča pod Stolom in v Kamniških planinah poleg Doma v Kamniški Bistrici in Doma na Krvavcu še tudi koča na Veliki Planini. Erjavčeva koča na Vršiču (Kranjska gora) je otvorjena in oskrbovana vsako soboto in nedeljo ter na praznike in na dneve pred prazniki. Za druge planinske koče se dobi ključ le za skupine pod vodstvom zaupnikov. Tozadevne informacije daje Osrednji odbor S. P. D. v Ljubljani in Zimsko-sportni savez v Ljubljani.

Loden za smučarje

priporoča tvrdka

A. & E. Skaberne, Ljubljana

Mestni trg 10.

Zimsko-sportnim izletnikom

se vljudno priporoča dobro znani

hotel „Slavec“ v Kranjski gori

Za dobro pijačo in kuhinjo ter postrežbo je najbolje preskrbljeno.

Martuljkovec Milče:

Doživetja v Planinah.

Zunanji svet najrazličnejše odmeva v človeku. Enega zgrabi in osvoji tako, da popolnoma pozabi nase, drugi je gluh in slep za vse, kar se godi okoli njega in izven njega. Prepogostokrat srečujemo ljudi, ki se v vsem svojem življenju niti enkrat ne spomnijo, da jih obseva zlato solnce, ki ne opazijo spomladanskega prebujenja blagoslovljene narave in nikdar ne zajamejo v sveže duhtenje gozdov, zanje ne zorijo polja, ne cvetejo cvetice, ne pojejo ptice. Pa tudi taki hodijo med nami, ki nočejo in ne morejo v bližnjem ljubiti brata, slepi so za lepoto in brez srca za ljubezen. Pestri zunanji svet se javlja vsakemu in vsakemu enako, kako ga človek vzprejme, prijazno in hvaležno, ali ga vzljubi ali odkloni, ta odločitev je položena v posameznika, v njegovo hotenje in razpoloženje. Veličastvenosti vesoljstva in prelepe narave se zavemo šele v spoznanju razmerja in soglasja med stvarmi, čim jasnejši in mirnejši je naš pogled, tem več resnične lepote odkrijemo, tem bolj smo deležni božje Dobrote. Posebno na doživljanje gora vpliva plemenito srčno čutenje, ki zajemlje v notranjosti duše in se snuje ob težavah življenja. Bolj ko zremo na gore z odprto dušo in pričakujemo in iščemo v planinski svet, močneje se mogočnim vtisom odzivlje v naši duševnosti visoko teženje in raste v ljubezen in pobožno strmenje. Kar vsakdanje skrbi in nesreče potlačijo in zamore v človeku, osebnost, svobodo, vero, dobroto, v to pozabljenje sežejo gore, očistijo prahu in vezi in potem s tem znova napolnijo človekovo hotenje. Sicer neznatno in brezpomembno bitje se v gorah zave sebe in svojih moči, v mesto in med knjige stisnjeni mladec zadiha v svobodo in prosto zauka, maloverni začne moliti, obupani in žalostni spozna, da je na svetu še zmeraj veliko dobrote, ko se pomiri sredi naravnih krasot in hrepeneče sklene postati zopet dober sebi ter bližnjemu. Vsega tega gorè same ne dajo, toda na skalah zaiskri ugasla vera v Stvarnika, ob prepadih se človek uči ceniti svoje življenje, mrtvo kamenje preglaša živo srce in išče blizu brata, da bi ga osrečilo s plemenitim darom ljubezni. Na gorah se človek poglablja v svojo duševnost, sedaj odkrije to vrednoto, drugič najde ono, vsakdo po svoje, iz sebe in v sebi, gore množijo duševni zaklad in utemeljujejo resnično zadovoljstvo. Težko bi bilo označiti najlepše kraje, eden obiskuje ta vrh, drugi hodi zmeraj in zmeraj v oni gozd, vsakdo pa se vrača najraje tja, kjer je njegova duša največ doživela, bodisi da je vpričo mogočne narave onemela ali se ponoči zagledala v srebrno nebo, bodisi da je v prijetni družbi našla nekaj trenutkov iskrenega veselja.

Velik del moje mladosti izpolnjujejo gore. Planine so zame najlepše v stvarstvu. Bolj ko sem jih zbran obiskoval, bogatejši in srečnejši sem se vračal domov. Nikjer drugod se nisem tako prepričano zavedel vsemogočnega Boga in Njegove veličastvenosti kot na gorah, kjer sem ga sledil v mogočnih skladih, in le malokdaj sem okusil toliko božje Dobrote, ko sem verno spoznaval, da je ves gorski svet in solnce in zrak ustvaril zaradi človeških otrok, da bi imeli zdravje in bili veseli in da bi našli osrečujočo pot do Njega. In tako sem tudi kot še nikoli izza otroških let prvikrat na planinah začutil v svoji bližini angela varuha, ki me poslej nedvomno in zavestno spremlja na vseh mojih samotnih gorskih stezah.

Pred leti je bilo, o Božiču. Puste in temne megle so se vlačile po nižavah in vlažno zastirale doline, tesnobno in puhlo so odmevali trdi koraki na zmrznjeni zemlji, tu pa tam je še ležalo nekaj krmežljavih ostankov skopnelega snega in v ljudeh budilo ono dolgočasno zimsko razpoloženje, ko človek ne ve, kaj bi počel, kam bi se dejal. Edino, kar je bilo veselega, je bilo prijazno božično pričakovanje, toplo je vstajalo v srcih in očiščevalo, da niso ljudje z naravo vred odreveneli in zaspali, temveč s pobožnimi ušesi prisluhnili ubranemu brnenju svoje notranjosti in vsaj enkrat zopet spoštljivo mislili o svojem Bogu. Zares lepo pa je bilo pogledati cvetoče ivje, ki ga je mraz iztisnil iz vlažne megle in v kristalnih kosmičih nabral okoli golih vej in vejic, in nič manj lepo ni bilo pogledati ledenih sveč, ki so kapale izpod žlebov in na gosto visele po plotovih. In tedaj sem radi dolgočasja in puščobe potrt silno zahrepenel po solncu in svetlobi, zaželel sem si obzorja, hotel sem se razgibati in živeti. Vedel sem, da je nad meglami vse svetlo in solnčno, iz poletnih spominov sem slutil jasne gore, iskal sem v planine, se odločil in vzdignil. Šel sem sam. Navadno grem na gore v družbi, s seboj vzamem druge ali pa drugi vzamejo mene, kakor se pač bolj spodobi ali prijetnejše sliši. Od časa do časa pa grem na gore sam, popolnoma zase, najraje takrat, kadar želim zvedeti od gora kaj prav posebnega ali pa se jim hočem zahvaliti, ker so tako zveste ostale dobremu Stvarniku.

Važno za smučarje!

Originalne švic. Staubove smuči, Huitfeld in Bilgeri vezi, bambusove in leskove palice, nahrbtniki in vse ostale smučarske potrebščine se dobe po najnižjih cenah. Prepričajte se pri

P. Magdič, modna in športna trgovina, Ljubljana

Josip Lavtižar

v Kranjski gori.

Hotel Balkan

Restavracija, pekarna in trgovina z mešanim blagom.

SMUČI, drsalke, SANKE

vse potrebščine za zimske sporte

J. Gorec nasl. d. z o. z.

Ljubljana

Palača Ljubljanske kreditne banke

Zahtevajte cenik! Zahtevajte cenik!

Dnevne novice

KOLEDAR.

Sreda, 22. novembra. Klement, Felicita, Lukrecija. Solnce stopi v znamenje strelca ob 8.14 zjutraj.

Dunajska vremenska napoved za 23. november. Oblačno, padavine, posebno južno od Alp. Temperatura blizu ničle.

* * *

★ **Umrl** je po kratki bolezni — komaj teden dni je bil v postelji — kaplan iz Stare cerkve pri Kočevju g. Herman Mihael. Bil je rojen leta 1900 na Češkem v Nicksdorfu in bil posvečen v mašnika 11. novembra 1923. v Ljubljani. Bogoslovje je študiral v Litomericah na Češkem, po posvečenju pa je služboval kot kaplan 4 leta pri Stari cerkvi. Pogreb se bo vršil v četrtek, 24. novembra ob pol enajstih na pokopališče pri Stari cerkvi.

★ **Zlata poroka.** V cerkvi sv. Pankracija na Gradu v župniji Stari trg pri Slovenjgradcu sta obhajala zlato poroko Franc Poplaz p. d. Apšner in njegova žena Lucija, roj. Golob. Apšnerjeva hiša je vobče spoštovana, vedno trdno v taboru SLS in naročena na krščansko časopisje. Jubilantoma želimo še biserni jubilej!

★ **V Radovljici** bo na sv. Andreja dan ob deseti uri sestanek za sodale mošenjske skupine.

★ **Glavni dobitek** loterije Martinišča je zadel Franc Žitek, sin bivšega župana v Krogu.

★ **Znameniti zgodovinski dnevi.** 23. novembra: 1845. je umrl v Celovcu slovenski pisatelj Matija Ahacelj. — 1833. se je rodil v Novem Sadu srbski pisatelj Zmaj Jovan Jovanović. — 1907. je umrl v Berlinu jurist Heinrich Demburg. — 1747. se je v Trstu rodil baron Žiga Cojz.

★ **Umrla** je v Berchtesgadnu na Bavarskem **Constanca Wurzbach-Tannenberg**, hči pesnika, pisatelja in biografa dr. Constantina vitez vitez pl. Wurzbacha, ki se je rodil dne 11. aprila 1818 v Ljubljani kot sin odvetnika in juridičnega pisatelja dr. Maximiliana Wurzbacha. Constancia je bila edina hči drugega zakona velikega moža, kateri ji je podelil izredno vzgojo v literarnem pa tudi v muzikaličnem oziru. Vsestransko izobražena se je že zgodaj odlikovala kot pesnica in virtuozinja na klavirju. Vsled prenapornega dela je postala žrtev težke živčne bolezni, ki jo je odtrgala od svojih idealnih smotrov. Kljub svoji bolezni si je ohranila ljubezen do umetnosti in vsega vzvišenega in lepega.

★ **Najlepše Miklavževo darilo našim malčkom** je letos gotovo pripravila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani z izdanjem knjige: Domače in tuje živali. I. Sesavci. Din 30. — Knjiga ne bo zanimala samo naših najmanjših, ki so jim podobe iz živalstva najljubše, interesirali se bodo za to živalsko zbirko tudi učenci osnovnih, meščanskih in srednjih šol, ki pogrešajo enake zbirke. Ta zoologijski atlant, kakor bi to zbirko lahko imenovali, obsega poleg domačih živali — sesavcev — tudi one iz mrzlega severa in tropičnih pokrajin juga. Zbirka obsega 19 tabel s 156 slikami.

★ **Požar** je uničil do tal gospodarsko poslopje posestniku Konradu Iršič v župniji Št. Ilj pod Turjakom.

★ **Tiskovna razprava proti dr. Avgustu Reismanu.** Včeraj popoldne se je vršila pred ljubljanskim deželnim sodiščem razprava o tožbi dr. Rudolfa Ravnika iz Maribora proti mariborskemu dopisniku »Jutra« dr. Avgustu Reismanu. Dr. Reisman je namreč v začetku l. 1926. objavil v »Jutru« notico, s katero je napadel tako zvani medstrankarski odbor v Mariboru, ki so ga tvorili zastopniki mariborskih radikalov, radičevcev in narodnih socialistov. Očital mu je med vrstami, da je s svojimi denuncijacijami dosegel premestitev prof. Kovačiča. Zaslišane so bile štiri priče: dr. Ljudevit Pivko, Vekoslav Spindler, Viktor Eržen in Roman Bende, vsi iz Maribora. Njihove izpovedi niso doprinesle k razpravi nič bistvenega. Prvi trije so sploh zanikali, da bi kdaj vedeli o eksistenci kakega takega medstrankarskega odbora v Mariboru. Tudi ni nihče od prič vedel povedati nič konkretnega o kaki eventualni denuncijaciji. Dotična notica dr. Reismana pa je bila sestavljena tako spretno, kakor da so bili v medstrankarskem odboru tudi pristaši SLS in kakor da bi ti zakrivili premestitev prof. Kovačiča. Takega medstrankarskega odbora, v katerem bi sedeli tudi pristaši SLS, v Mariboru seveda ni bilo. Na to se je oprl obtoženčev branitelj, češ, da je notica zelo nejasno pisana, da ni gotovo, komu se denuncijacija pravzaprav očita in da dr. Ravnik radi tega nima aktivne legitimacije za tožbo. Senat si je to mnenje osvojil in obtoženca oprostil. Razpravi je predsedoval v. s. s. Mladič, obtoženca je branil dr. Knaflič, dr. Ravnika pa je zastopal dr. Marušič.

★ **Vilo v kateremkoli kraju države** v vrednosti 150.000 Din, premijo 250.000 Din lahko dobite za 10 Din, ako kupite srečko časnikarske loterije. Dobe se v Ljubljani pri M. Kavčič, Kongresni trg. Preprodajalci imajo 10 odstotkov popusta.

★ **Tat v proštijski cerkvi v Ptuju.** V nedeljo, dne 20. nov. zvečer se je posrečilo dvema pobožnima osebama, ki sta se mudili malo dalje v cerkvi, izslediti tatu. Začetkoma je hodil od nabiralnika do nabiralnika in si vse mimogrede ogledal. Končno se je neopažen skril na prižnico. Osebi sta obvestili cerkovnika, ki je cerkev zaklenil, vse preiskal in tatu končno našel sedečega na prižnici. Bil je takoj aretiran. Ker ni imel pri preiskavi nikakega orodja, so mestni redarji preiskali cerkev in našli za vratmi ležati električno svetilko in drugo vlomilsko orodje. Aretirani se piše Franjo Šanjek in je rojen 8. sept. 1906. v Varaždinu. Izjavil je, da je mesarski pomočnik brez posla in sredstev in je zato sklenil, da izropa cerkvene nabiralnike. Obenem je od 30. sept. 1927 tudi vojni ubežnik. V nedeljo predpoldne je obiskal tudi proštijo, a predno se je zglasil pri g. proštu, je rekel, da ga lahko obišče tudi pozneje. — Proštijsko cerkev so že tudi v noči 13. sept. 1921 izropali tatovi in odnesli srebrno monštranco in srebrni kelih, sv. hostije pa raztresli po tleh. Zločin je še do danes ostal neodkrit in nekaznovan. Hvala Bogu, da je cerkev vsaj sedaj bila obvarovana nesreče!

★ **Frakelj pobegnil.** Iz Mariborske kaznilnice je dne 17. t. m. od dela pobegnil znani tat in goljuf Ivan Frakelj, roj. 1875 v Ljubljani, pristojen v Ovsiše pri Radovljici. Frakelj je zelo prebrisan tat in goljuf, je majhne postave, osivelih las, obrit, govori slovensko, nemško in italijansko. Pri pobegu je imel na sebi civilno obleko, spodaj pa ima oblečeno kaznensko obleko, označeno s štev. 371. Pred pobegom je Frakelj pokradel paznikom civilno obleko in 1 srebrno žepno uro. Frakelj ima navado obiskovati duhovnike, kjer se izdaja za dobrega prijatelja usmiljenih bratov in raznih duhovnikov ter pri tem uporablja priliko za tatvine in goljufije. Pri kmečkem ljudstvu nastopa kot zelo pobožen človek ter lovi neizkušene ljudi, ki mu kmalu nasedejo.

★ **Razbojniška tolpa.** Zadnji čas ni noči, ko bi v eni ali drugi vasi v Slov. Krajini ne bilo izvršenih več vlomov. Tatje gredo od vasi do vasi. Varno ni nič ker odnesejo vse, kar se da spraviti v denar. Od strani orožništva se je takoj od začetka začelo zasledovanje. Uspeha dolgo ni bilo. Kakor se doznava, se je naposled posrečilo najti točko, s pomočjo katere bo mogoče izslediti lopove. Sledovi vodijo v gornje Prekmurje in gotovi znaki kažejo, da obstoji tam cela lopovska tolpa, ki spravlja ukradeno blago preko Mure. Nadaljnja zasledovanje bodo gotovo vodila do zanimivih odkritij. Dejstvo je, da je ta tolpa prava nesreča za ubogo ljudstvo, zato je le želeti, da čimprej pride pod ključ.

★ **Avtomobilska nesreča.** V nedeljo popoldne se je pripetila v bližini Kobiljdola pri Sarajevu težka avtomobilska nesreča. Avtomobil zlatarja Muhamed bega, v katerem sta bila še trgovec Mustafa Hard aga in zdravnik dr. Hajdarović, je zadel v drevo. Vsled silnega udarca se je avtomobil prevrnil in pokopal pod seboj potnike. Hard aga in Muhamed beg sta bila težko ranjena ter so ju prepeljali v sarajevsko bolnico.

★ **Preprečena nesreča.** V Splitu je v predmestju Veli Varoš stanovala družina vdove Jurković. Te dni so sosedje opazili, da se nihče od družine ne pojavi. Vlomili so vrata in našli mater in dva otroka na pol mrtve v nezavesti. Hitro so poklicali zdravnika, ki je vse tri spravil k zavesti. Vdova Jurković je izpovedala, da je zakurila z ogljem in da se je radi tega najprva onesvestila 7 letna hčerka, nato pa še drugi otrok in sama.

★ **Krvava zabava.** V vasi Žitnjak pri Zagrebu so se v neki gostilni zbrali delavci in se po svoje zabavali. Ker so tisti dan prejeli plačo, so pogledali malo globlje v kozarce, prednjačil je v tem delavec Mate Mimica. Ta je v pijanosti začel prepir s 17 letnim delavcem Ivanom Beregom. Med prepirom je Mimica izvlekel samokres in ustrelil Berega v levo stran trebuha. Reševalno društvo je Berega prepeljalo v bolnico. Mimica je po dejanju pobegnil.

★ **Ponesrečen vojak.** V ponedeljek je v Zagrebu na Strojarski cesti vojak Aleksander Ljubič s svojimi tovariši iztovarjal seno iz vagona. Ko so pomaknili vagon naprej, je Ljubič po neprevidnosti prišel med odbijače, ki so mu zmečkali prsni koš in trebuh. Pepeljali so ga v bolnico, pa ni upanja, da bi okreval.

★ **Čegavo je kolo?** Orožniška postaja Dobrna je dne 23. oktobra t. l. zaplenila moško kolo znamke »Puch« s tov. številko 217.999. Kolo je brez dvoma ukradeno. Lastnik kolesa naj se obrne na orožniško postajo v Dobrni ali pa na policijsko ravnateljstvo v Ljubljani za informacije, oziroma naj prijavi natančen opis kolesa, ker tatvina kolesa dosedaj ni bila prijavljena.

KOLEDAR
Jugoslov. kmetske zveze
za leto 1928. je izšel!
Pišite ponj na naslov: »Jugosl. Kmetska zveza«, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.
Koledar ima žepno obliko. Vezava močna.
Cena 10. —Din.

OBLAČILA TVRDKE J. MAČEK
Ljubljana, Aleksandrova 12
so najboljša in najcenejša.

★ **Stenicol** najboljše sredstvo proti stenicam dobite samo v drogeriji Kanc, Židovska ulica.

Smrt v snegu na Golici.

Dva fanta na potu čez Golico na Koroško zmrznila v snegu. — Po dolgem iskanju ju je našel brat enega ponesrečenih. —Trupli so prepeljali k Sv. Križu nad Jesenicami.

V nedeljo, dne 13. novembra sta šla dva fanta iz Javorniškega Rovta, občina Koroška Bela, 26 letni Janez Erlah in 19 letni Noč Jakob čez Golico na Koroško. Ker je že od 11. nov. naprej snežilo, je bilo tedaj na Golici do pol metra snega. Ker je pa v nedeljo in ponedeljek naprej snežilo, je bilo v ponedeljek na vrhu gotovo en meter ali še več snega. Ker oba fanta ni bilo ves minuli teden domov, ju je šel preteklo nedeljo Erlahov brat Lenart iskat na Golico. Sumil je, da sta se morda ponesrečila ali pa, da so ju zaprli finančni stražniki. Preiskal je vse pogorje od Golice do Kočne. Končno ju je našel pod Suhim sedlom (1434 m) v gozdu nad Savskimi jamami zmrznjena. Eden je stal v snegu, drugi je pa slonel na drevesu. Bila sta brez vsakega tovora, katerega sta, če sta ga imela, najbrž kje pustila v pogorju na koroški strani. Očividno sta opešala, nista mogla več naprej v visokem snegu, tam utrujena zaspala in zmrznila. Lenart Erlah je obvestil orožniški postaji na Jesenicah in Javorniku. Na ukaz distriktnega zdravnika dr. Kogoja na Jesenicah sta bila v ponedeljek popoldne prepeljana v mrtvašnico pri Sv. Križu nad Jesenicami. V torek popoldne ob 2. uri sta bila na željo sorodnikov pokopana ob mnogobrojni udeležbi na svetokrižkem pokopališču. — Ker sta bila oba fanta pridna, poštena in delavna, žaluje za njima vse gorsko prebivalstvo in sočustvuje s težko prizadetima družinama.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKAREN.

Drevi imata nočno službo: Ramor na Dunajski cesti in Trnkoczy na Mestnem trgu.

* * *

⊙ **Vso katoliško javnost** opozarjamo na diskusijski večer o našem tisku, ki ga priredi Slov. kat. akad. starešinstvo danes, v sredo, dne 23. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva c. 5. Referentje: Dr. Lukman, pisatelj Finžgar in dr. Čampa. Tovariši, akademiki in vpeljani gostje, udeležite se gotovo tega diskusijskega večera. — Predsednik.

⊙ **Pogreb poročnika Normalija.** Pogreb v Sarajevem ponesrečenega pilota poročnika Normalija iz Ljubljane se je vršil včeraj ob 2. uri pop. z glavnega kolodvora. Krsto s truplom so prevzeli na kolodvoru sorodniki. Normali je bil pokopan v rodbinsko grobnico pri Sv. Križu. Pogreba se je udeležilo poleg sorodnikov tudi mnogo častnikov ter vojakov tukajšnje garnizije.

⊙ **Na narodni praznik 1. decembra** priredi ljubljanska sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja v veliki dvorani »Unione« slavnostni koncert z velezanimivimi točkami za veliki orkester, komorni trio, pevske zbore in solopetje. Po koncertu bo družaben večer. Natančen spored objavimo pozneje. Cenjeno občinstvo že danes opozarjamo na ta koncert, ki bo 1. decembra edina javna prireditev.

Šifon srajca 60·-, 54·-, 36·-
Batist komb ne 200·-, 160·-, 112·-
Spalne srajce 180·-, 160·-
Modrčni jopiči, nogavice, rokavice in ročne torbice.
Radi velikanskega prometa po celi Jugoslaviji cene nižje kakor drugje.
Veletrgovina R. Stermecki - Celje.
Naš denar našemu trgovcu!

⊙ **Umrla** je v Krakovem posestnica gdč. **Frančiška Goršič** v 82 letu. Pokojna je bila sestra slovitega orglarskega mojstra Goršiča in sorodnica pesnika Antona Medveda. Kot 16. letna deklica je prevzela orglanje v trnovski cerkvi in je orglala 28 let. Tudi doma v sobi je imela ljubke orgle, zanimivo staro delo njenega brata. Bila je pravi zgled neumorno delavne, odločne in samostojne Trnovčanke. Včerajšnji pogreb je pričal, kako zelo je bila bila spoštovana.

⊙ **Pogreb g. Aleksandra Schuberta** se bo vršil danes popoldne ob 2. z Glinc k sv. Križu. Starejši Ljubljančani se ga bodo gotovo spominjali, ker je montiral sedanjo cestno električno železnico in bil ves čas pri njej uslužben kot mojster. Še zadnje mesece pred smrtjo je mnogo govoril o novi cestni železnici, katere pa mu ni bilo dano učakati.

⊙ **Službeni jubilej.** G. **Arnošt Bezenšek**, dirigent podružnice banke »Slavije« v Ljubljani služi temu zavodu že 40 let nepretrgoma. Uprava je ta redek jubilej interno proslavila dne 22. t. m. s tem, da mu je izročila znak priznanja za delo in zvestobo ter mu podelila naslov ravnatelja podružnice v Ljubljani.

⊙ **Nepričakovano dober obisk umetnostne razstave.** Izkazalo se je, da sta M. Maleš in St. Cuderman zadela v črno, ko sta svojo kolektivno razstavo za dva dni odprla javnosti za brezplačen obisk. Včeraj je namreč kljub skrajno neugodnemu vremenu posetilo Jakopičev paviljon nad petsto oseb. Največ je bilo študentov in preprostih delavcev, poleg cele vrste ljudi, ki se umetnostnih prireditev sicer nikdar ne udeležujejo. Bilo je med obiskovalci opaziti celó več kmetskih ljudi, orožnikov, poštnih uslužbencev in stražnikov, ki jim je bil mnogim ta poset pravi doživljaj. — Danes v sredo je razstava poslednji dan odprta od 10. do 4. popoldne. Vstop brezplačen.

⊙ **Brivska vajeniška strokovna šola. Iz brivskih krogov smo prejeli:** Te dni so prinesli listi pod gornjim naslovom notico polno hvale in slave prirediteljem. Ta šola pa še dolgo ne odgovarja željam mojstrov. Strokovna šola je nujno potrebna, o tem ni debate. Odločno pa moramo ugovarjati, če se otvori tečaj brez učnega načrta, brez pristanka strokovnjakov, ki naj bi vodili pouk. Radi bi poznali tistega, ki bi bil pripravljen podpirati delo onih, ki rušijo težko priborjeni nedeljski počitek. Naš naračaj ne potrebuje samo strokovne naobrazbe, za to je odgovoren mojster, nujno rabi

Žrebanje loterije društva »Trgov. akademija« v Ljubljani

5. decembra 1927

Dobitkov 885 od 50—100.000 Din

Srečka 10 Din. Nakup samo še do 1. dec. pri društvu. Kdor želi za mal znesek zadeti velik dobitek, naj hiti!

Tja na Veliko planino me je zvabilo. Vremenski preroki so grozili in govorili, da v gorah razsajajo nevarni viharji in snežni zameti, a tem nisem verjel in prav sem imel. Više ko sem se dvigal, svetleje in topleje je postajalo, ivje se je topilo in zveneče curljalo, na gosto prekrižane smrekove veje so bile le še tenko obložene s snežnimi blazinami, bolj in bolj se je redčil megleni dim, v hipu razkadil in objelo me je gorko planinsko solnce, ki je v neizmerni prostor med nebom in meglenim morjem razlivalo čarobno svetlobo, vse okoli mene, blizu in daleč se je bliščalo, pričelo pa se je bliščati in vreti tudi v meni. Prevzelo in omamilo me je kakor svežega spomladanskega dne, sredi ostre zime sem se nepričakovano znašel v toplem solncu in obetajoči naravi, navdušen sem videl le lepo in čutil veselo. Vse drugače in težje so gore dostopne na zimo nego poleti, mokrota in mraz marsikoga ostrašita in zadržita doma, prijetnejše je smučarju, ki se naglo popelje preko napetega snega, nego za planinca, ki mora na visoko zasneženih stezah globoko gaziti, nima kje počiti in ga povrh še kratek dan preganja. Zimska narava se mi zdi kakor začarana kraljična, ki čaka odrešilnega poljuba spomladanskega solnca. Zatorej je umljivo moje začudenje in radost, ko sem se pripravljen na borbo s snegom in z mrazom in opremljen za zimo nepričakovano znašel v spomladanskem svetu, ves sneg na južnem pobočju so pobrali vroči žarki in zbudili mnoge radovedne glavice teloha, zavriskal sem in bil vesel do vrha in do večera in še v sanje.

Naslednjega jutra, tik pred Božičem, sem doživel svojo najlepšo zarjo. Ko sem stopil na razgledno višino, je še mračila noč in pod menoj slikala temne sence. Počasi pa so pričele ugaševati svetle zvezde, bolj ko se je danilo na vzhodu, hitreje so tonile v sinjo modrino, na široko je zagorelo obzorje, v dalje razpeto nebo je žareče zaplamtelo in se preko gora škrlatno razlilo, na vzhodu se je prikazalo ognjeno solnce, se večalo in rastlo, dotaknila se me je rožnoprstna zarja in se čez snivajoče gozdove vsula na srebrno megleno kipenje, ki je valovalo v nižavah in se odbivalo od hribov. Vstalo je jasno planinsko jutro. Ljubke pastirske koče so počivale doli na rahlo zasneženi planini kakor da bi z belega namiznega prta prikupljivo dišali okusno zapečeni hlebčki domačega kruha. Nisem hotel in nisem mogel domov, veličastno jutro me je omamilo in še preveč sem bil navdušen od prejšnjega dne, ozrl sem se okoli in hitro našel — preko Konja v Bistrico!

Naglo sem drsel v dol, se pogrezal v mehki sren, se valil pod smrekami in kobacal v gostem snegu, brezskrbno in veselo. Kmalu sem zavil na Konja, toda nenadoma obstal in se zresnil. Kaj takega niti najmanj nisem pričakoval. Ves ozki greben je bil pokrit z gladkim ledom, prepad na levi in na desni. Ker se mi je mudilo, nisem pomišljal. Korajžno sem vsekal s cepinom in se korakoma pomikal naprej. Toda greben se je zožil, postalo je opasno, strma stena na obe strani, brez oprijema in varnih tal, vse je bilo zledenelo. Že parkrat mi je spodrsnilo. Pozabil sem zarjo, gledal nisem nobene lepote več, temveč samo pazil in skrbel, kako bi gotovo dospel na trdna tla. Nazaj? Predaleč, solnce se nagiba, izsekane stopinje sproti zmrzujejo. Torej naprej. In v tej težki negotovosti sem se skoraj obupno zavedel, da sem sam, visoko gori v ledu sam, brez moči, mojega klica ne bi nihče čul. Naenkrat pa se je v meni posvetilo, stoječ na visoki pečini pod širokim nebesnim obokom, osamljen in v nevarnosti, sem se otroško zaupljivo spomnil svojega angela varuha, prav nič nisem podvomil o njegovi bližini in pomoči, verno sem začutil njegovo varno roko, nič več nisem omahoval, samo nanj sem mislil, ko sem se dvigal na skalnate zobove in spuščal po opolzkih zledenelih policah. Šele na sedlu sem se streznil in zopet zavedel svojega položaja. Poslednji žarki večernega solnca so bil priča prisrčne molitve, ki sem z njo zahvalil predobrega nebeškega Očeta za ljubeznjivega angela varuha. Tedaj sem na gorah odkril v svoji bližini božjega angela, ki poslej zmeraj pametno ravna moje planinske načrte in me vodi vsepovsodi.

Skok preko kože
DNE 17. DECEMBRA 1927 NA TABORU

ZALOGA FINEGA PERILA
za gospode, dalje kravat, vseh modnih potrebščin je izpopolnjena z najkrasnejšimi vzorci.
Cene solidne.
DRAGO SCHWAB — Ljubljana

moralne, srčne vzgoje. Vzgojiti si moramo naraščaj, ki ne bo poznal nereelne konkurence. Te vzgoje pa prireditelji ne nudijo. Kajti takoj prvi pouk se je vršil v nedeljo, tako da je vajenec, ki dela mojstru vsak dan od pol 8. zjutraj do 7. zvečer z poldrugournim odmorom, ob zakoniti nedeljski počitek. Tu bi morala pravzaprav poseči vmes inspekcija dela. — Nepobitno dejstvo je pa, da se je hotelo z otvoritvijo te šole prikriti samo fiasko, ki so ga doživeli v vodstvu zadruge. Vprašamo, zakaj se pa ni otvoril na zadnjem občnem zboru sklenjeni strokovni tečaj za mojstre? Sicer je pa, kakor čujemo, že itak v teku akcija za sklicanje izrednega občnega zbora, ki bi se že moral vršiti takoj, ko sta bivši načelnik in blagajnik odložila svoji mesti.

⊙ **Vlom.** Dne 21. t. m. med 17. in 18. uro je bilo vlomljeno v stanovanje Antona Rozmana, delavca, stanujočega v Pržanu pri Ljubljani. Tat je v odsotnosti oškodovanca ukradel novo kolo znamke »Torpedo« s tov. št. 80.035, 2 m sivega blaga za površnik, en črn moški površnik s križasto podlogo in en siv klobuk. Vse skupaj je bilo vredno 2900 Din. Kakor kažejo okoliščine, je moral tat biti dobro poučen o lokalnih razmerah oškodovanca.

⊙ **Tatvina obleke.** Dne 20. t. m. v večernem času je bilo Frančiški Pukl v Rožni ulici št. 21 iz spalne sobe ukradene več moške obleke, med drugim tudi rujav oficirski dežni plašč v skupni vrednosti 1400 Din. Storilec je v odsotnosti oškodovanke zlezel skozi okno v sobo in pobral, kar je bil najboljše, dočim je manj vredne predmete pustil nedotaknjene.

⊙ **Tovarna Jos. Reich** sprejema mehko in škrobljeno perilo v najlepšo izvršitev.

⊙ **Veliko izbiro** volnenih jopic, najfinejših bl... perila, kravat itd. priporoča tvrdka **Ig. Žargi**, pri nizki ceni, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

⊙ **Otroški plašči, oblekce. — Kristofič-Bučar.**

⊙ **Vsakovrstne trpežne čevlje, snežne čevlje, galoše kupite najboljše pri A. Gorše, Stari trg 15.**

Nedosegljiva
Eau de Cologne Chypre
Bourlois — Paris

Maribor

□ **Brezverstvo — socialistom — prvo načelo!** V soboto so mariborski socialisti izdali proglas »Kaj hočemo« v svoji »Del. politiki« kot uvod za volivno kampanjo v mestni občini. Kaj pa torej hočejo? Nimajo za delavca niti ene besede, ne za njegovo gmotno zboljšanje, ne za dosego delavskih pravic. Le eno hočejo: »Brezverstvo dajemo na svojo zastavo«, tako citirajo Liebknechta in prisežejo na to: » Tudi za nas velja to geslo!« Zato pravijo, da stavijo zahteve ločitev Cerkve od države, da se verouk vrže iz vseh šol, da se pusti mrliče sežigati itd. Pa menda ne mislijo, da bi Grčar kot socialistični župan vse to — dosegel!

□ **O zvezdnatem nebu** bo predaval v četrtek v Mariboru v dvorani Zadružno-gospodarske banke ob 8. uri zvečer kanonik Iv. Sušnik iz Ljubljane. Zanimivo predavanje bodo pojasnjevale tudi skioptične slike. Ne pozabite torej iti jutri zvečer v dvorano Zadružno-gospodarske banke.

□ **Sv. Miklavž že kupuje.** Po mariborskih ulicah je zvečer v mraku vse rdeče. Izložbena okna že ponujajo razne darove. Zanimivo je to, da povsod v izložbah prevladuje vragec, ki nosi le šibo in ne darov. Je ta šiba namenjena trgovcem, ker se zelo pozna splošno pomanjkanje denarja.

□ **Dr. Thalman umrl.** Znani mariborski zdravnik dr. Thalman je pred kratkem odšel na Dunaj v sanatorij, kjer ga je zadela kap in je v ponedeljek umrl.

□ **Trije člani Orjune pod ključem.** Radi snemanja napisa pri »Marburgerzeitung« je policija danes zpet aretirala dva člana Orjune, Martina S. in Ludvika P. Oba so videli, da sta pomagala snemati napis na Mariborski tiskarni. Seveda oba odločno tajita, da bi bila zraven, toda kljub temu sta dobila vsak 14 dni policijskega zapora. Upravi »Marburgerzeitung« je napravila Orjuna prvič s pomazanjem napisa in sedaj zopet z odstranitvijo okrog 3000 Din škode.

□ **»Večernik« — priznava, da so njihovi lastni ljudje, somišljeniki, strgali napis s »Marburgerzeitung« na Mariborski tiskarni.** Ker je aretirani Drozg organiziran Orjunaš, ravno tako tudi dva njegova tovariša, je jasno, da je s tem v zvezi mariborska Orjuna. Tudi zadnjič je to delo morala opraviti taka »narodno-strokovna« četa. V zahvalo za to, da tako postopajo orjunaši z lastnimi ljudmi in njihovimi hišami imajo orjunaši svojega posebnega kandidata na SDS listi in to na mestu, kjer bi moral biti — dr. Reisman. Demokrati se torej svoj lastne orjunaške organizacije začenjajo bati. Demokratska lista je zato čisto zasluženo dobila naslov »orjunaška lista« in njen program je: sneti vse napise po ulicah in pustiti le črki ia.

□ **Avstrijski kaznenec prijet ob meji.** Na meji je finančna kontrola prijela nekega Avgusta Ferjana z Bleda, ki je ušel iz avstrijske prisilne delavnice v Mössendorfu in v kaznenski uniformi pobegnil preko meje. Izročen je bil okrajnemu glavarstvu, ki mu je radi prekoračenja meje prisodilo 5 dni zapora, nakar so ga hoteli izpustiti. Priveden je bil na policijo, da ga odvede v njegovo domovinsko občino. Na policiji pa so takoj pogruntali, s kom imajo opravka. Ferjan je skesano priznal, da je pobegnil iz prisilne delavnice. Po daljšem zaslišavanju je policija ugotovila, da je dobila s Ferjanom že dolgo zasledovanega tička v svoje roke, ki ima na vesti iz leta 1925. velike vlome v Hočah. Takrat se mu je posrečilo pobegniti v Avstrijo, kjer je dobil celo državljanstvo, toda očividno se ni prav nič poboljšal, ker je kmalu prišel v prisilno delavnico.

Celje

Redna seja celjskega občinskega sveta. V petek dne 18. t. m. ob 18 se je vršila redna seja celjskega občinskega sveta, ki so se je udeležili obč. svetniki skoro polnoštevilno. Potek seje je bil miren. Na predlog župana se je sklenilo odposlati min. svetu, fin. ministru, pravosodnemu ministru in predsedništvu Narodne skupščine protest zoper premestitev ozir. ukinitev upravnega sodišča, o čemer prinaša zadnji čas časopisje vznemirljive vesti. — Jadransko-podunavska banka, d. d. v Belgradu, mora dovoliti vknjižbo reverza, po katerem je v slučaju stvarne potrebe dolžna prezidati svojo stavbo na Aleksandrovi cesti v skladu z regulacijsko črto. — Po proračunu dovoljeni posojili po Din 1,400.000.— za regulacijo Savinje in po 600.000 dinarjev za stavbo stanovanjske hiše se bosta najeli pri celjski Mestni hranilnici. — Za povečanje tenis-prostora športnega kluba Celje prispeva mestna občina znesek po Din 10.000.—. — Okrožno sodišče mora plačati za vporabo grofije povišano najemnino v znesku Din 65.000.—. SPD bo moralo plačevati za celjsko kočo od 1. januarja 1928 dalje Din 3000.— najemnine. Dolej je plačevalo samo Din 1350.—. Tudi povišana najemnina še ne odgovarja, a odmerjena je tako nizko z ozirom na značaj društva. — Dela na promenadni cesti na levem bregu Savinje se bodo nadaljevala, da se da tako številnim brezposelnim prilika za vsaj skromen zaslužek. — Za izdajo monografije o znameniti in dragoceni stropni sliki v grofiji, ki jo bo sestavil konservator dr. Stelé, votira mestna občina Din 10.000.—. Monografija, ki bo služila propagandnim svrham, bo bogato opremljena s svetlotiski. — Z ozirom na predlog obč. svet. Komavlija na zadnji seji je tržni odsek premotril vprašanje tržnih cen v Celju in dognal, da so naše tržne cene v splošnem celo nižje kot v Mariboru, Ljubljani in Zagrebu, vsled česar ni povoda za uradno določevanje cen. — Vprašanje regulacije stopa v odločilnejšo fazo in je upanje, da se bo vendar začelo z učinkovitejšimi deli. Ob zadnji tozadevni komisiji se je ugotovilo, da je treba predvsem čimpreje začeti z izčiščevalnimi deli. — Na Dolgempolju se napravi elekrična razsvetljava.

Panflavin-pastile

za desinfekcijo ust in grla. Strokovnjaki jih priporočajo kot obrambno sredstvo pr vnetju grla, prehladu in gripi. One razvijajo pri vseh nalezljivih boleznih specifično dejstvo, katero ne dosega nobeno drugo sredstvo. Dobe se v vseh lekarnah.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 23. novembra: UKROČENA TRMOGLAVKA. Red D.
Četrtek, 24. novembra: Zaprto.
Petek, 25. novembra: DVA BREGOVA. Red C.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda, 23. novembra: Zaprto.
Četrtek, 24. novembra: BAJADERA. Red D.
Petek, 25. novembra: Zaprto.
Sobota, 26. novembra: Tosca. Red B.

Mariborsko gledališče

Sreda, 23. novembra ob 20. uri: REVIZOR. Ab. D. Kuponi.
Četrtek, 24. novembra ob 20. uri: EVA. Ab B.
Petek, 25. novembra ob 15. uri: REVIZOR. Dijaška predstava po jako znižanih cenah. Zadnjikrat.

Mariborski gledališki abonenti, ki še vedno niso poravnali svojega novemberskega obroka, se vljudno naprošajo, da to store čimpreje. Gledališče mora izpolnjevati svoje plačilne obveznosti, pa nujno rabi vsaj denar, do katerega ima pravico. Premožnejši gg. abonenti, ki večkrat prezro, da še niso plačali svojih obrokov, pa se naprošajo, da eventualno vplačajo par obrokov naprej, pa bodo imeli mir, gledališče pa se bo lažje gibalo. Več kot jasno je namreč, da lahko gledališče riskira za opremo in sploh za zboljšanje predstav toliko več, kolikor več ima tekočega denarja na razpolago.

Mariborski ljudski oder

Kakor ni bilo pred enim mesecem, tako tudi ne bo v nedeljo dne 27. t. m. nikomur žal, ki se bo udeležil ponovitve Raupachove žaloigre »Mlinar in njegova hči«, ki se bo vršila ob pol 5 popoldne v prostorih Zadružne gosp. banke.

Naše dijaštvo

Danica. Opozarjam vse Daničarje in Daničarke na diskusijski večer v Akademskem domu danes zvečer ob 8 o velevažni temi: Naš tisk. Referirajo dr. Fr. Lukman, g. župnik Finžgar in urednik dr. Campa. Prosim, da se te prireditve vsi udeležite. Naš tedenski sestanek radi tega odpade. — Predsednik.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Ljubljanska sodaliteta se snide danes ob 17 v semeniški kapeli in dvorani. Poroča g. vseučiliški profesor dr. Frančišek Grivec »O srbski cerkvi in srbskem verskem življenju«. — Predsednik.

Predavanje v »Pravniku«. To sredo dne 23. nov. t. l. bo predaval na sestanku društva »Pravnika« g. sodni svetnik dr. Erik Eberl o predmetu: »Načrt zakona o prisilni poravnavi izven konkurza«. Predavanje se bo vršilo ob pol šestih popoldne na sodišču v Ljubljani, soba št. 79. V zadnjem času je problem prisilne poravnave izven konkurza zopet na dnevnem redu. Vabljeni so na predavanje vsi, ki se za to vprašanje zanimajo.

Društvo »Treznost« ima svoj redni sestanek danes (23. nov.) ob 18.30 na moškem učiteljišču s sledečim dnevnim redom: 1. Zgodovina protialkoholnega gibanja, poroča br. Rudolf Horvat st. 2. Slučajnosti. — Vstop je dovoljen slehernemu.

Prosveta Krakovo-Trnovo ima drevi ob pol 8 v društvenem domu redni letni občni zbor, nato pa skioptično predavanje o Južni Srbiji. Vljudno vabimo vse člane in prijatelje na to prvo naše predavanje. — Bog živi!

Poizvedovanja

Našla se je moška suknja. Dobi se Zalokarjeva ulica 16/I.

Našla se je vsetilka na frančiškanski porti v Ljubljani. Kdor jo pogreša, naj pride po njo.

K stroškom naprave bodo privatniki prispevali eno tretjino.

Uradni dan »Okrajnega gremija trgovcev v Celju« za člane v gornjegrajskem okraju se vrši v petek dne 25. t. m. od 9. do 12. ure predpoldne v občinski pisarni v Gornjemgradu in od 2. do 5. ure popoldne v občinski pisarni v Mozirju. V slučaju snežnega zameta odpade uradovanje oziroma se preloži na drugi dan, kar se bo še pravočasno objavilo.

Ptuj

⊕ **Poroka.** — Dne 21. t. m. je bil v mestni župnijski cerkvi v Ptuju poročen g. Davorin Žunkovič, podpolkovnik v p. in ravnatelj »Študijske knjižnice« v Mariboru, z gospo Josipino dr. Gregorec, hišno posestnico v Ptuju. S to rodbinsko zvezo je prišla zgodovinsko znamenita hiša v ulici Vseh svetnikov št. 11, katera je v tem mestu in najbrž tudi v celi naši državi najstarejša stanovanjska hiša, ker je že okoli 550 let stara, v posest Žunkovičeve obitelji. Ta močna zgradba je bila l. 1380 posvečena kot cerkev na čast Vseh svetnikov. V dobi reformacije je služila ptujskim luteranom kot svetišče, današnji domači vrt pa kot pokopališče tamošnjih nekatoličanov. V protireformacijski dobi je prišla cerkev sicer zopet v posest katoliških vernikov, toda l. 1786 ji je cesar Jožef II. odvzel značaj cerkve in jo odprodal nekemu zasebniku, kateremu je služila do l. 1840 kot skladišče za žito. V omenjenem letu je pa kupil nek bogati Ptujčan to zgradbo, ter jo je prezidal v stanovanjsko hišo, kakor je še danes.

Slov. Konjice

Občinske volitve. Kakor smo že slutili, tako se je zgodilo, namreč, da so pri nedeljskih volitvah dobili večino tuk. Nemci. Rezultat je naslednji: SDS 77 glasov, 4 mandate, Nemci 131 glasov, 8 mandatov, SLS 86 glasov, 5 mandatov. Te volitve nam zopet jasno kažejo, kaj premore disciplina, v kateri so ravno nemčurji mojstri. Oni gredo namreč kot en mož na volišče. Sramotno pa je vsekakor za nas, da bi tu gospodarili slovenski renegati, ko je vendar razen par zagrizenih nemčurjev vse slovensko!

Kamnik

Društvo »Kamnik« je uprizorilo v nedeljo 20. t. m. Grillparzerjevo tragedijo »Hero in Leander«. Če upoštevamo, da je drama še spretnejšim igralcem trd oreh, jo lahko mirno ocenimo kot eno najboljših, kar jih je šlo preko kamniškega odra. Režiser se je dovolj potrudil, da nam je podal v izredno lepi sceneriji bogato dejanje. In to še poleg tako važne vloge, kot jo je v drami sami imel! Prva tri dejanja so bila prav dobra. Četrto in peto sta bila šibkejša, zlasti peto. Zdi se, da je za peto dejanje zmanjkalo časa za skušnje. Do prihodnje nedelje bo opilil še to in če bodo prav vsi igralci obvladali svoje vloge, bo uspeh popoln. Še to pripomnim, da naj peto dejanje poteka hitrejše in da naj Hero v njem spremeni popolnoma svoj nastop! — Občinstvo naj si za prihodnjo nedeljo pravočasno preskrbi vstopnice, ker je povpraševanje po njih veliko.

Dopisi

Špitalič pri Motniku. Pred kratkim je obhajal naš gospod župnik Anton Mezeg 25 letnico dušnega pastirstva v tukajšnji župniji. V znak globoke udanosti, spoštovanja in ljubezni do svojega priljubljenega gosp. župnika je občinski odbor občine Špitalič imenoval svojega dolgoletnega odbornika gosp. župnika za svojega prvega častnega občana. Na predvečer jubileja so hvaležni župljani priredili podoknico, pri kateri je pevski zbor zapel par pesmi, gosp. župan Miha Mošnik je pa izročil gosp. župniku diplomo častnega občanstva. Naša srčna želja je, da bi Bog ohranil gosp. župnika še mnogo let zdravega in zadovoljnega.

Sport

SPARTA NAPOVEDALA BOJKOT, RAPID PROSI ODPUŠČANJA.

Vsled znanih dogodkov na Hohe Warte je napovedala Sparta Rapidu bojkot za vse bodoče leto. Svarili so jo in so ji rekli, naj se ne prenagli, saj so ji tekme za srednjeevropski pokal prinesle velikanske svote, a ni odnehala. Sedaj ji je vodstvo Rapida naslovilo dolgo opravičilno pismo, odpuščanja proseče, in ga tukaj podamo: »V zadnji svoji seji je razmotrival klub Rapid obžalovanja vredne dogodke na Hohe Warte. Obravnaval je 8 slučajev in je ugotovil, da so se funkcionarji kluba kar najbolj potrudili, da bi goste ščitili in na občinstvo pomirjevalno vplivali. Sportni klub Rapid upa, da ga sl. klub Sparta ne bo identificiral s suroveži, ki so povzročili škandale. Naš klub obžaluje dogodke kar najgloblje in upa, da prijateljsko sportno razmerje med obema društvoma pri tem ne bo nič trpelo; to prijateljsko razmerje je trajalo že desetletja in je bilo zgrajeno na medsebojnem spoštovanju, pri čemer je treba upoštevati še dejstvo, da si niso prijatelji samo tekmovalci, temveč tudi funkcionarji obeh klubov. Sparta naj bo prepričana, da je napravil Rapid vse, kar je mogel, da bi varoval goste pred žalitvami. Prepričana naj bo tudi, da bo Rapid vse ukrenil, da prepreči v bodoče enake izgrede, in jo prosimo, naj nas v tej nameri podpira. Za 26. december določena tekma med obema kluboma, naj bi bila igra sprave. Upajoč, da bomo z združenimi močmi odstranili vse težave, ostanemo z izrazom odličnega spoštovanja Sportni klub Rapid.« — Mislimo, da se je Rapid — kot klub — zadostno opravičil.

SPORTNI DOGODKI.

Admira je morala zapisati v svoj album prvi poraz, proti FAC, 2:3; dalje: Vienna-Rapid 4:1, Hakoah-WAC 3:1, BAC-Wacker 1:1, Slovan-Simmering 2:1, točk ima Admira 17, Vienna 15, Austria 12, Hertha, Wacker in Slovan po 11 itd., Simmering 2. — V Kölnu so pred 50.000 gledavci borili Nemci in Holandci popolnoma izenačeno neodločno igro 2:2. — Proti vsemu pričakovanju je klub Čechie iz Karlina premagal Sparto s 3:2; Spartanci so izmučeni; Slavija-Vršovice 4:1.

Znani Warathas z Nove Zelandije so igrali na Angleškem s klubi, zastopstvi mest itd. 16 iger v rugbyju. Napravili so 264 točk — znani Lawson sam 95 —, nasprotniki 91. Sedaj igrajo Warathas proti deželnim reprezentancam, najprvo v Dublinu proti Ircem.

Francozi se že sedaj pripravljajo na »Tour de France«, kolesarsko tekmo okoli Francije. Vključili so kot etapno točko Grenoble. Letos bo smela vsaka trgovska tvrdka poslati dirkače na tekmo, ne samo tovarne; največ 10. — Engel je postal profesionist. — Regnaud je na velodromu v Marseille predirkal 50 km v 1.11:16.

Philu Scottu bodo po po katastrofalnem njegovem porazu proti Knutu Hausenu dali še enkrat priliko, da pokaže, kaj zna. Njegov nasprotnik bo čilenski orjak Romero Rojas, že precej »izranžiran«. Vsakega drugega bi bili Amerikanci poslali že nazaj v Evropo, a Phil Scott je Anglež, torej Anglosas. — Umrl je znani bokser Tiger Flowers. — Brez odločitve sta boksala v Milanu Bertazzolo in Avstralec G. Cook, 12 rund, Cook je bil ves čas v nalahni premoči. Torej Bertazzolo še ne bo pravi nasprotnik Paolinov; boksala bosta v Barceloni in je ta boj že ves mesec dnevna govorica v Barceloni.

Izpred sodišča

Šparovčevi odjemalci pred sodnim senatom.

Zloglasni tat Šparovec, ki je bil pred tednom dni pri porotni razpravi obsojen na pet let ječe, je imel široko izvedeno mrežo svojih odjemalcev, katerim je prodajal pri tvrdki Rebernik in Brunčič pokradeno blago. Pri skrivanju in razpečevanju ukradenega blaga je Šparovcu zelo pomagala njegova žena Štefanija. Ta je prišla v torek na obtožno klop pred deželni senat, družbo pa ji je delalo pet ljubljanskih pleskarskih mojstrov. Razprava se je pričela opoldne, zavlekla pa se je nepričakovano tja do pol štirih popoldne. Vzrok: dolgi plaidoyerji štirih braniteljev ter državnega pravdnika in obtožiteljevega zastopnika. Vsa razprava je izgledala skoro kot kaka mala porotna razprava in tudi občinstva je bilo precej prisotnega, kar se pripeti v razpravni dvorani št. 77 le redkokdaj. Razpravo je vodil v. s. s. Mladič. Prva je bila zaslišana Štefanija Šparovec. Obtoženka prizna vse dejanje, v kolikor ga je zakrivila, namreč, da je pomagala skrivati in razpečavati svojemu možu blago, čeprav je vedela, da je ukradeno. Izgovarja se na bedo in da je morala to vršiti, če je hotela, da je imela njena družina kaj jesti. Nato je bil zaslišan pleskarski mojster R. iz Trnovega; ta je kupil od Šparovca, oz. njegove žene 135.25 kg barve in drugih pleskarskih predmetov po ceni, ki je bila za tretjino, pa tudi dve tretjini nižja od običajnih cen. Devetkrat je prinesel Šparovec k njemu ukradeno blago na prodaj. R. se je nazadnje zbal in prosil Šparovca, — kakor Šparovec sam izpove, — naj ga, v slučaju če pridejo oblasti tatvinam na sled, — nikakor ne izda. R. je skušal v preiskavi in pri razpravi to Šparovčevo izjavo nekoliko omiliti, vendar jo pa v bistvu prizna. Noče pa priznati, da je vedel sigurno, če je blago res ukradeno. Tudi ostali štirje pleskarski mojstri odločno zanikajo, da bi vedeli, da je bilo blago ukradeno. Šparovec jim je ponujal blago pod raznimi pretvezami, tako, da je blago dobil od nekih železničarjev iz Zagreba, da izvira s Primorskega ali pa, da je blago njegovega brata, pleskarskega mojstra, ki mora radi bolezni opustiti obrt. — Sledili so govori državnega pravdnika dr. Fellacherja, zastopnika tvrdke Rebernik in Bruničič dr. Tavčarja in braniteljev. Šparovčevo je zastopal dr. Šubic, pleskarje pa dr. Fettich, dr. Švigelj in dr. Lokar. Šparovčeva je bila obsojena radi soudeležbe pri tatvini na štiri mesece ječe ter na plačilo 10.000 dinarjev odškodnine. Preiskovalni zapor se ji všteje v kazen; R. na 1000 Din kazni ali na pet dni zapora; B. J. na 1600 Din kazni ali osem dni zapora; V. V. na 600 Din ali 3 dni; F. B. na 1800 Din ali devet dni zapora. Zahteva tvrdke Rebernik in Brunčič po solidarnem nadomestilu vseh obtožencev napravljene škode v znesku 102.000 Din je bila zavrnjena na pot civilne pravde.

NOVOMEŠKA POROTA.

Na zatožni klopi sta sedela dne 21. novembra samski hlapec Franc Prosenik ter delavec Jožef Kovačič. Obtožena sta bila hudodelstva ropa. — V nedeljo, dne 25. septembra 1927 sta prišla že pozno zvečer, vsak za se v gostilno Franceta Štublerja v Jugorju pri Suhorju, kjer je bila zbrana še večja družba pivcev, med katerimi se je nahajal tudi pred nedavnim iz Amerike se povrnivši Jakob Miklavčič, 37 let star, iz Maline, občina Sela, okraj Črnomelj. Miklavčič je bil dobre volje ter je plačeval navzočim gostom pijačo vse navzkriž, tako da je zapravil ta dan pri Štublerju čez 500 Din. Tudi Prosenik in Kovačič sta se pridružila čez čas Miklavčiču in na to tudi pri njem pila. Večina gostov se je kmalu razšla, ostali so pa še v gostilni Miklavčič, Prosenik, Kovačič in Jakob Stariha iz Sel, ki so popili še nekaj vina. Okrog 1 zjutraj so zapustili tudi ti gostilno. Miklavčič in Stariha sta šla naprej po cesti proti domu, ločila pa sta se kmalo, ker je Stariha zavil po neki stranski poti, Miklavčič pa je šel rajši po glavni cesti. Prosenik in Kovačič sta pa sledila Miklavčiču, ga došla, šla naprej ter se skrila poleg ceste v grmovje. Ko je došel Miklavčič do tega mesta, sta ga pustila mimo, na to pa mu počasi sledila. Med potom sta se dogovorila, da mu pobereta denar. Ko sta Miklavčiča zopet došla pri križišču poti proti Selu in Malinom, sta ga pahnila čez cestno ograjo. Ta se je kljub temu, da je bil vinjen, hitro pobral ter bežal dalje po njivah. Naenkrat pa mu je spodletelo in je padel. Zasledovalca sta ga pri tem dohitela in naskočila. Kovačič je zgrabil na tleh ležečega Amerikanca za roko, Prosenik pa mu je pritisnil robec na usta, da ne bi mogel vpiti, z drugo roko pa mu je potegnil listnico iz telovnika s tako silo, da mu je potrgal gumbe. V listnici se je nahajala vsota 4470 Din. Napadenega sta pustila na to na licu mesta, sama pa sta zbežala z denarjem. Denar sta si razdelila kasneje tako, da je obdržal Prosenik 3270 Din, Kovačiču pa je izročil 1200 Din. Miklavčič je rop naznanil orožnikom, ki so še isti dan izsledili Franca Prosenika in Jožefa Kovačiča. Oba sta sprva tajila dejanje, pozneje pa priznala v celem obsegu. Ugrabljeni denar se je dobil pri njih še v celoti. Tudi pri razpravi sta priznala izvršeni čin, samo da sta skušala odvaliti krivdo eden na drugega. Porota je obsodila Franca Prosenika na dve leti, Jožefa Kovačiča pa na eno in pol leta težke ječe.

Knjige in revije

»Domače in tuje živali v podobah I. del: Sesavci«. Cena trdo vezani knjigi Din 30.—. Za uprav malenkostni znesek Din 30.— nudi ta zanimiva zbirka na 29 tabelah izvršenih v naravnih barvah 156 vrst četveronožnih živali t. j. samih sesavcev. Seveda ne obsega zbirka samo četveronožne živali naših krajev, temveč tudi udomačene in divje živali vsega tujega sveta. Tu se seznanimo z vsemi važnejšimi četveronožnimi živalmi gorkega juga in tropičnih dežel. Spoznamo pa tudi živalstvo ledenega severa in juga in pogledamo v morske globočine, kjer najdemo med večnim snegom in ledom razne sesavce čudne vnanjosti in posebnih manir. Med njimi razne morske velikane, podobne deloma ribam, ki jih pa moramo prištevati med četveronožne živali ali sesavce, ker imajo toplo rdečo kri, pljuča za dihanje in ker žive v svojej mladosti od materinega mleka. To zbirko si morajo omisliti vse naše šole, ker jim bo služila pri naravoslovnem pouku. Tudi ni za našo učečo se mladino lepšega in koristnejšega Miklavževega ali božičnega darila, kakor ta nazorna zbirka. Če bo našla zbirka med našim občinstvom zanimanje in priznanje, kakršno zasluži, bo izdalo založništvo tudi nadaljne prirodopisne zbirke v isti obliki in opremi n. pr. ptice, ribe, golazen, hrošče, metulje itd. Knjigo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Kulturni pregled

Dr. Ivan Pregelj: Otroci solnca

Novela.

Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

26. številka Ljudske knjižnice je prinesla dr. Pregeljevo novelo »Otroci solnca«. S tem je napravila Ljudska knjižnica velik in pomemben korak naprej. S tem delom je prišel enkrat do besede domačin-pisatelj.

Pregelj hodi svoja pota. Že večkrat je krenil z običajne izhojene literarne ceste in je v »Plebanus Johanes« dosegel svoj vrhunec, ki ga je v »Bogovcu« še potenciral. Pregelj ni vsakdanji pisatelj. Diči ga neobičajno izbran, klen, iskano-poseben jezik. Kar Pregelj pove z eno besedo, za to rabijo drugi pisatelji sto besedi, in še ne zadenejo tistega, kar hočejo povedati. Pregljev izraz je pa tako izcizeliran, tako profinjen, da se čudiš njegovi invenciji pri iskanju besednega zaklada in vendar je trd kot jeklo in zveni kot bron.

Druga njegova vrlina je brezugovorno način njegovih opisov, orisov in karakterizacij. Par besed, izrazov, če le mogoče nanovoustvarjenih, in pred nami stoji slika, ki nas prime z vso silo in nas sili do sebe, dasi nam da še dovolj prostosti, da tudi sami še položimo vanje svoje občutje. »Tam je čudna tesnost dolin« ali »tam je iz zdravja v smrt en sam korak« ali »kri od bolne krvi«. In takoj je pred nami celotna slika, jasna, ostro odražena in — nova.

V »Otrocih solnca« imamo glavno dejanje geometra Franceta Poznika in Helene, dva predstavnika pred nami rastočih značajev. V Pozniku najdemo drobce pisatelja samega, seveda samo v glavnih obrisih, močan, naraven, neugnan, pošten, vesel in za svet nedostopen, a v jedru blag, s srčno kulturo. Helena pa je pristno slovensko dekle, ki hrepeni in želi jarma zakonske ljubezni, a veže jo pri tem tradicijonalna sramežljivost in dekliška rdečica. Ko se razgovori, plamti v mogočnem plamenu, a preden se odloči za »medvedjevega« geometra, prejoka marsikatero uro. Oba junaka sta silno simpatična, vsak po svoje in nista vsakdanja človeka, čisto Pregeljska. To ljubezensko rdečo nit pisatelj končno razvozlja v srečen zakon.

Drugo dejanje, ki je vzporejeno z glavnim, je ljubezenska storija med učiteljem Sivcem, ki mu je Pregelj pridel precej gorkote, simpatičnosti, notranjosti in razmaha in Helenino sestro Slavico Glorioso, kot ji pravi poštena in ljubeča beseda učiteljeva. Gloriosa je razposajena, razvajena, neugnanka, ki pa v vseh odločilnih trenutkih pokaže srce, ki ga običajno zakrije med smeh in razigranost. Ta ljubezenska nit ostane koncem novele nezavezana, ker pisatelj ne mara šablonskega izida.

Helena-Poznik in Sivec-Gloriosa sta kontrasta povesti in Pregelj ju je znal s pravo umetniško intuicijo prepletati in zaplesti.

Romantiki Pregelj nikdar ne gre s poti, tudi tu pokuka kaj rada iz dejanja. Poznikova nočna ježa ob času moistrsko risane povodnji — v mesto po tipičnega doktorja-cinika — rendezvous na pokopališču, zimski izlet na saneh, mlin in njegova zgodba — vse to znanci romantika Preglja. Da še celo tretje dejanje v »Otrocih solnca«, zgodba blaznega mlinarja Janeta in njegova zločinska ljubezen do Mežnarčeve v temni preteklosti, je znanik Pregeljevega romantične smeri. Boj v vodi in oprostilni, a nepotrebni strel v glavo, sta tudi tipična znanilca romantike.

Pregelj sploh ljubi od nekdaj patološke značaje. To polje ga zanima in privlačuje in v naši povesti ne najdemo samo blaznega mlinarja, ampak tudi strica Feliksa, ob katerem Pregelj razpravlja o atavizmu.

Kot epizodo je vpletel Pregelj silno mično in neizmerno mehko orisano, oziroma samo na papir dahnjeno ljubezen preproste kmečke deklice Matilde — Tildke do Poznika. Ta epizoda je tako ljubka, nežna in tako diskretno opisana, da je biser povesti.

Tudi jetični bogoslovec Tine Jamec je zelo simpatična osebnost, ki ji je pisatelj posvetil vso ljubezen. Stražo pri mrliču stavim zopet na konto romantike, a pisatelj jo je vplel tudi radi potrebe razvoja dejanja in motivacije.

Skratka »Otroci solnca« so s svojimi interesantnimi osebami in ostro risanimi značaji, s klenimi pristno Pregeljevimi dialogi in z mojstrskimi opisi in orisi narave knjiga, ki je slovensko literaturo brezpogojno obogatila.

Adolf Robida.

Jos. Lavtižar: Grof in opat.

Ko bi bil kdo pred leti povedal našemu vedno mlademu in vedno marljivemu Lavtižarju, da se bo še spet z vso dušo lotil skladateljstva, bi se bil mož milo nasmehnil in po svoje molčal. »Glasba me dela melanholičnega,« se je opravičeval pa skladal na harmonij leksikone, karte, globuse in zanimive kamene iz Planice. Toda prišla je glasba za njim; odkar se mu je jela prašiti popotna palica, se je hotel izrabiti drugače, in zdaj brez glasbe ni šlo.

Za Mlado Bredo sta prišla Grof in opat. Prav za prav bi morala priti pred njo, saj sta hodila že par let pred Bredo po Lavtižarjevi sprejemnici, delavnici, pisarni, obednici, spalnici itd. ter tudi posedala v veži. (Kdor tisto privlačno vežo pozna — in takih tujcev je mnogo — vsak rad pogleda vanjo!). Toda Lavtižar očividno vsa ta leta ni bil nič prav zadovoljen z njima, obličil in likal ju je, in tako je prišla mladina prej.

Zdaj sta tu. Kako sta prišla skup? Krištof grof Lamberg je graščak na Kamnu pod Begunjšico. Žaluje za umrlim očetom

»Očeta milega sem zgubil,
ki sem nad vse ga srčno ljubil.«

Hoteč poskrbeti za njegov dušni mir, se napoti v Stično do belih menihov z darovi, da se ga spomnijo v molitvi,

»naj večni Bog usmili se,
da duši pokoj podeli,
da v sveti raj jo posadi.« (I. dejanje.)

Opat Osvald skliče v kapelo menihe. Zmolijo za rajnika en Očenaš. Grofu se zdi to premalo.

»Tedaj mi Vi za vse darove,
ki dal za samostan sem Vaš
le vračate en Očenaš?«

Opat spet skliče menihe in da napisati na list Očenaš. Na eno skledico tehtnice dene tega, na drugo grofove darove. Skledica z Očenašem se povesi. Grof ostrmi.

»Je li to res, kar tukaj se godi?
Je li to res, kar vidijo oči?«

Vsi zapojo: Hvalite Gospoda vsi rodovi... (II. dejanje.)

Legenda je Valjavčeva. Družba sv. Mohorja jo je objavila v svoji knjigi »Slovenske legende« l. 1910. Lavtižar jo je nekoliko razširil in jo dramatično poživil. Dejanji sta zaokroženi, nastopi efektni razgovor, jedrnat — o glasbi naj govori veščak — vsa uprizoritev prav lahka. Ni dvoma, da bo šla tudi ta Lavtižarjeva spevoigra preko vseh naših podeželskih odrov.

Vrši se dejanje l. 1481. Osebe so zgodovinske. Stiškega opata Osvalda omenjajo tisti čas samostanski zapiski. Krištof grof Lamberg je pa znani junak, ki se je pobijal s Pegamom. Viktor Steska piše v Carnioli 1915, 3. zv., da je bil Krištofov oče Jurij II. brat ljubljanskega škofa Sigmunda (1463—1488). Ta si je pridobil od rodovine Kreigove l. 1469 grad Kamen nad Begunjami. Imel je grof Jurij dva sina: Gašperja in Krištofa. Oba sta bila velika junaka Gašper je bil tako imeniten borilec, da se je bojeval v turnirjih z vsemi glasovitimi junaki tiste dobe. Njegov brat Krištof pa se je vojskoval ob enem z njim zoper Turke. Ker ga opeva narodna pesem, je moral biti križem dežela znana osebnost. Lavtižarjeva spevoigra nam ga kaže v mladostni vitežki postavnosti.

Želimo gospodu svétniku dosedanje svežosti, da bi nam kmalu poslal še tudi Ravbarja in kralja Matjaža z Alenčico na naše odre. Vc.

Koncert mariborskega Männergesangsvereina.

Iz tekmovanja nemških pevskih zborov v Indjiji je mariborski M. G. V. odnesel palmovo vejo in kot posebno nagrado še krasen pokal za najboljše proizvajanje nemške umetne pesmi. Z razumljivo napetostjo je torej občinstvo, zlasti pa še vrste domačih pevcev pričakovalo prvi javni nastop odlikovanega zbora. Reklame sicer ni bilo slišati veliko, navzlic temu pa je bila velika dvorana pivovarne Union z izbranim občinstvom napolnjena do zadnjega kotička. Oficijelno so prisostvovali koncertu mestni župan dr. Leskovar, komandant 45. pp. polkovnik Šarič, predsednik Glasbene Matice dr. Tominšek, častno zastopstvo Pevskega zbora Glasbene Matice in razne deputacije iz vseh krajev oblasti. Koncert se je vršil pri pogrnjenih mizah. Splošno mnenje je, da ne bi nobeno resno pevsko društvo smelo proizvajati svojih pevskih točk med pivskim hruščem; začetkoma še namreč publika mirno in tiho posluša z veliki žrtvami naštudirane pesmi, čim dalje pa traja koncert, tem večja postaja nemirnost. In v tem šundru in dimu naj pevec in njegov vodja prikazujeta svojo umetnost! Proti koncu še godbenim točkam ni bilo mogoče pozorno slediti, kaj šele pesmi.

Spored je bil fino izbran. Veliko pozornost so vzbujale skladbe prof. Frischa in Filkerjev »Rosenzeit«, s katero si je M. G. V. v Indjiji priboril prvo nagrado. Orkestralne in pevske točke so se prijetno menjavale, prve sta vodila gg. Emil Perc in priznani kapelnik Schönherr, zbor pa je nastopil pod varno taktirko prof. Frischa.

Iz moškega zbora se v ff partijah neprijetno odbija par srednjih glasov, ne samo, da so rezki po barvi, se jim tudi pripeti, da prav krepko udarijo mimo. Pač pa sta društveni kvartet in oktet idealno lepo vpeta, glasovi vseh pevcev muzikalno izenačeni in drug drugemu nenavadno lepo prilagodeni. Če bi ne videl pred seboj okteta, bi smatral, da poje ves zbor. Tudi humoristični nastop kvarteta je žel cele salve aplavza. Mešan zbor je še mlad, vsebuje pa nežno svežino. Temu očividno dobremu materijalu lahko prerokujemo, da ga čakajo pod spretno taktirko mojstra Frischa najlepši uspehi!

Orkestralne točke so bile podane z veliko ljubeznijo, zato so našle tudi navdušen odmev med poslušalci. A.

Knjige in revije

Katoliški misijoni. Izšla je 3. štev. s sledečo vsebino: Slovensko misjonsko delo. — Misijonska društva — Paberki iz slovenske mis. zgodovine. — Iz Ljubljane v Solun s fotografskim aparatom. — Organizacija misijonskih poročil. — Poročila misijonarjev (pišejo s. Ksaverija Pirc, br. Rafael Kolenc.) — Razgled (prof. Jernej Pavlin). — Razno (prof. dr. Fr. Trdan). — Slovensko misijonsko slovstvo (Alfred D.). — (Na platnicah:) Razgovori. Darovi. Uganke. Znamke.

Močno je poudarjeno v tej številki slovensko misijonstvo. In prav je tako. Saj se po svoji zamisli Katoliški misijoni glasnik slovenskih misijonarjev n misjonark v daljn tujini, razglednik po slovenski zgodovini in sedanjosti, obenem pa širokogrudni poročevalec o svetovnem misijonstvu kat. Cerkve. Važen se mi zdi v tej številki pregled slovenskega misijonskega dela, nič manj tehten pa šegavo in živahno pisani potopis po Južni Srbiji. V preprosti besedi so tu skriti statistični biseri zlast o skopeljski škofiji. Mislim, da ne boš dobil teh podatkov drugje kot v škofijski pisarni v Prizrenu, kjer je potopisec (urednik g. Godina) zajemal. Potopisu so dodane slike in dva zemljevida. — Kaj naj še posebej omenjam iz te številke? O novem dopisnem uradu za misjonska poročila, ali toplo besedo s. Ksaverije, ki dasi vsa v skrbeh junaško vztraja v vsem preganjanju med svojimi kraljičicami v Svatovu, ali pregled o delu za misijone in v misijonih, ali dragocen bibliografičen pregled vse dosedanje slovenske misijonske literature itd.? Vse je zanimivo, vse je lepo. Zato: Vzemi, beri! Še boljše pa: Če še nimaš, naroči takoj: Katoliški misijoni, Ljubljana, Tabor 12. Mc.

Zbrani spisi Ivana Cankarja. Šesti zvezek Zbranih spisov Ivana Cankarja, ki bo obsegal knjige »Ob zori«, »Življenje in smrt Petra Novljana« ter »Hišo Marije Pomočnice«, se sedaj dotiskuje in bo od 2. decembra v knjigarnah na razpolago. Ta dan ga Nova založba začne razpošiljati tudi odjemavcem, ki so naročili vso serijo.

Vigred. Izšla je 11. številka tega našega dekliškega lista z nastopno vsebino: Vseh mrtvih dan — vseh živih dan. — Kako se izraža ljubezen? — Pax et bonum. (Ob zaključku Frančiškovega jubilejnega leta.) — Pridi, solnce! — »Je pa davi slan'ca pala...« — Že rumenijo gozdovi. — Zadnji cvetovi. — Tebi, Francka! — Iz življenja v življenje. — Vse luči morajo ugasniti... — Spokornica. — Rožni dom. — O ročnem delu. — Od srca do srca. — Vigrednica-gospodinja. — Organizacija. — Iz orliške centrale. — Sestre sestram. — Ocene knjig. — Uredniška molčečnost. — Slišimo, da se za nov letnik pripravljajo prav lepe stvari za naročnice Vigredi. Mesečna priloga za ročna dela se znatno poveča in izpopolni. Dve novi, povsem nalašč za dekleta pisani povesti. Mnogo novih sotrudnikov je obljubilo svoje sodelovanje. Sliši se pa tudi, da dekleta že zdaj od osebe do osebe agitirajo za nove naročnike in naročnice, ker so namreč za najpridnejše nabiralke zopet razpisana krasna književna darila. Zato naj vse tiste, ki žele svojo domačo knjižnico obogatiti z lepimi knjigami, hite in kmalu pošljejo imena novih naročnic. Našim dekletom moramo pa le čestitati k tako lepemu listu, ki so si ga same ustvarile.

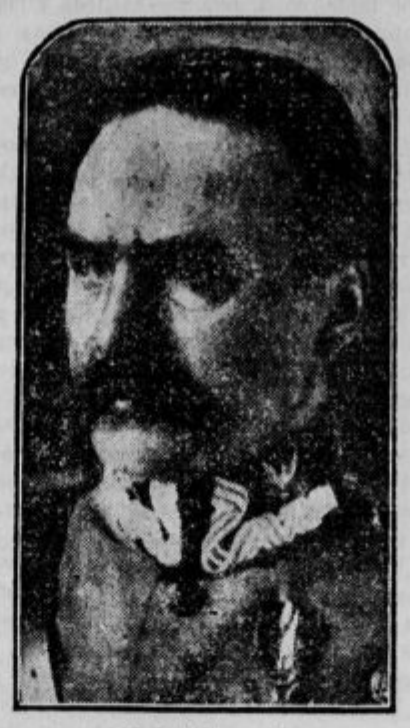

Maršal Pilsudski,
poljski diktator.

Avijatik Callizo,
obtožen, da si je z zvijačo priboril oba rekorda v višini 10. okt. 1924 in 23. avg. 1926. Sedaj se mora zagovarjati.

V londonskih kanalih.

Ovekovečeno ime na zemljevidu.

Znano je, da je na Dunaju, v Parizu in drugih mestih kanal bivališče mnogih stotin, da celo tisočev najbolj zapuščenih revežev, kateri iz tega ali onega vzroka ne morejo dobiti strehe oziroma postelje. V Londonu tega ni. V Londonu se taki reveži potikajo ob bregovih Temze, pod številnimi mostovi in drugje. V celem mestu je okroglo štiritisoč milj kanalov (6430 km, skoraj sedemkratna daljava Ljubljana — Skoplje). Nekateri izmed teh kanalov so že nad sto let stari in ti seveda niso več v najboljšem stanju, zato jih pa nadomeščajo z novimi. Kanali so zelo različni, nekateri so le tri čevlje visoki, toda največ jih je, ki imajo dvanajst čevljev višine. Napačno je mnenje, da so kanali nezdravi. Londonska občina nima med svojimi uslužbenci bolj zdravih delavcev kot so oni, ki imajo opraviti v kanalih. Tudi podgan je razmeroma jako malo in še teh se v kanalih največ pokonča z raznimi strupi. Nikjer jim namreč ni mogoče tako uspešno in brez nevarnosti za druge živali nastavljati.

Tudi v tem se ljudje motijo, ko mislijo, da je kanal prava zakladnica raznih zgubljenih predmetov. Na mestno občino prihajajo mnogobrojna pisma s prošnjami, da naj se poišče ta ali ona zgubljena stvar, ki je padla v kanal. Toda to je v največ slučajih izključeno, kajti vsi kanali imajo padec in voda v njih se jako hitro odteka v Temzo. Vendar pa se slučajno včasih najde kaka stvar. Nedavno tega so našli celo dijamanten prstan in zlat novec. Miljone najrazličnejših zamaškov priplava po kanalih, kateri pa seveda niso več za rabo. Zelo mnogo je tudi denarnic, ki so pa večinoma prazne. Delavci, ki pregledujejo kanale in jih čistijo, gredo doli po železnih lestvah, katere so na več mestih napravljene. Največja nevarnost za te so bencinski plini. V garažah, kakoršnih je v Londonu na tisoče, splakujejo bencinske tanke in drugo posodo, v kateri je bil bencin in vse to se zliva v kanale, kjer izpuhteva ter je nevarnost, da se užge. Zato morajo delavci v kanalih imeti seboj varnostne svetilke, baš kakor rudarji pod zemljo. Teh delavcev je nad štiristo. Tudi ob nenadni nevihti jim preti nevarnost ter se morajo hitro umakniti. A letošnje poletje je le odneslo enega izmed teh delavcev; bil je pa to v šestih letih edini slučaj.

Navdušenje onih, ki hočejo dati imena velikim možem, pa gre včasih predaleč. Tako je bilo tudi pred nedavnim časom, ko so hoteli Mont Blanc nazvati po Mussoliniju. To bi se bilo tudi zgodilo, da niso Francozje rekli, da je vrhunec Mont Blanca francoski in ne italijanski. In tako je ostalo pri starem imenu, navdušenci pa so bili nekoliko blamirani ali pa še celo precej.

Po slavnem Stanleyu, ki je našel Livingstona, so imenovali slapove v Congu, ki se imenujejo Stanley Falls. Mont Everest je nazvan po indijskem generalu istega imena. V Avstraliji so imenovali mesto Cooktown v Queenslandu po odkritelju. Vendar pa se angleška geografska družba vedno preje prepriča, ako nima ta ali oni na novo odkriti kraj ali gora že kakega imena in ako je temu tako, potem ostane pri prvotnem nazvanju.

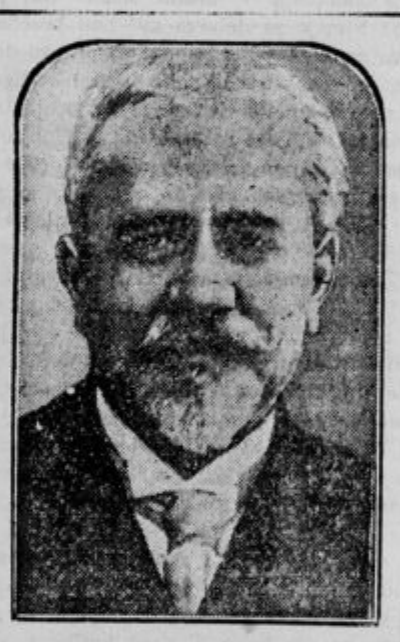

Profesor Calmette,
podravnatelj Pasterjevega instituta, je imenovan članom akademije znanosti v Parizu.

Joffe,
sovjetski diplomat, ki je izvršil samomor.

Ena najpopularnejših osebnosti je dandanes v Angliji brez dvoma ministrski predsednik Baldwin. Da so ga obsipali z vsemi mogočimi častmi, mu podeljevali doktorske diplome, ga imenovali častnim članom brezštevilnih društev in klubov, vse to je splošno znano. Manj znano pa je to, da so Kanadci po njem nazvali 11.000 čevljev visoko goro, katera se sedaj imenuje Mount Stanley Baldwin. Gotovo so mu s tem postavili najtrajnejši spomenik.

Tudi v Ameriki so že več krajev nazvali po kakem slavnem možu in sicer po angleškem pisatelju Rudyard Kiplingu dve železniški postaji Michiganske železnice. Ena postaja se imenuje Rudyard, a druga pa Kipling.

»UČENI« PRINC.

Pred več leti je bila na Dunaju razstava vseh predmetov, ki se tičejo elektrike. Na razstavo se je namenil tudi neki knez ter svoj prihod naznanil. Sprejeli so ga z vsemi častmi in odbor razstave si je štel v veliko čast, da je mogel in smel knezu razlagati posamezne predmete, pred vsem pa, mu kolikor mogoče razumljivo razložiti pojem elektrike, nje prenos po žici itd. Ko je bil obhod končan, se je knez zelo pohvalno izrazil o celi razstavi ter pristavil: »Vse to je bilo jako poučno zame in stvar sedaj popolnoma razumem. Le eno bi še rad vedel in o čemur večkrat razmišljam, namreč, kako je mogoče v tako žico zvrtati vdolbino, po kateri se potem pretaka električni tok?«

Pravi tovariš, ki ne zapusti drugega v največji nesreči...

Gospodarstvo

Proračuni posameznih ministrstev.

Zaenkrat so dotiskani predlogi proračunov za nekatera ministrstva, iz katerih prinašamo najvažnejše.

Socialna politika.

Sedanji proračun znaša 30,221.091 Din (redni 28.971.091 Din) napram 363.890.934 Din, odobrenih za l. 1927-28. Da se je proračun tako zmanjšal, je pripisovati prenosu kredita za invalidnine in dodatke v znesku 275 milijonov Din pod »penzije in invalidske podpore«. Nadalje je prenesena partija »odkup invalidnine po 87/1 inv. zakona«, povečana od 2 na 5 milijonov Din pod penzije in podpore. Nadalje je izločena iz proračuna tega ministrstva postavka 15,608.014 Din, za dečje ustanove, 750.000 Din pa ostane za podpore. Partija 1408 (subvencije in podpore pa je za toliko 750.000 Din) povečana. Zaradi spojenja oddelkov in zmanjšanjem materialnih izdatkov so doseženi prihranki. Nadalje je zmanjšan proračun za državno statistiko od 4,246.301 na 3,954.944 Din. Nekatere partije pa preidejo v proračun ministrstva za gradbe.

Notranje zadeve.

Proračun tega ministrstva znaša 554,646.007 Din (redni 550,360.007 Din) napram odobrenim 602,405.843 Din. Redukcije se nanašajo: na ministrstvo z 3,911.042 Din (8 uradnikov manj, 800.000 Din manj za leteče čete v Srbiji, milijon Din manj za zaupne policijske potrebe); na županijske oblasti 26.140.171 Din. (Znižanje osebnih in materialnih izdatkov na najpotrebnejši minimum, največ odpade na dodatke, manj na materialne izdatke), pri orožništvu za 8,215.089 Din (državna dotacija orožn. penz. fonda se zniža od 6 milijonov na 1,360.431 Din, znižajo se izdatki za obleko: za obleko 2,215.000 Din, pri policiji za 10,724.906 Din, dodatki za 5,783.804 Din.)

Zunanje zadeve.

Proračun znaša 169.646.884 Din (redni 168, 513.584 Din) napram 161.439.611 Din. Zvišal se je torej za 8,207.273 Din (nastavi se v ministrstvu nekaj novega osobja za prevajanje; poveča posebni zaupni kredit za 3.8 milijona in razlika na kurzu za 5,232.875 Din.)

Vere.

Proračun znaša 114,873.927 Din (redni 113,743.927 Din) napram 139,353.715 Din, torej se je zmanjšal za 24,479.788 Din, od česar odpade na ministrstvo 9,520.984 Din, na pravoslavno versko upravo 9,556.338 in na rimsko-katoliško in grško-katoliško versko upravo 1,998.490 Din. Število duhovnikov ostane neizpremenjeno, čeprav bi se moral proračun zaradi prevedbe kron v dinarje zvišati zanje na podlagi pooblastila čl. 330 finančnega zakona za 4.4 milijona Din. Nadalje je izpadel tu kredit za vzdrževanje in popravilo cerkev, čeprav je to zakonita obveznost države.

Pravosodje.

Sedanji proračun znaša Din 273,595.274 (redni 271,671.285) napram 292.845.906.50 Din, torej manjši za 19,250.632.50 Din. Splošni izdatki (ministrstvo, upravna sodišča, kasacijsko in kaznilnice) se znižajo za 5,907.486 Din: pri ministrstvu za 1,489.192 Din; pri upravnih sodiščih se celo povečajo, dočim se pri kaznilnicah znižajo za 3,983.650 Din (nabava materiala za 2,400.000 Din, spec. dodatki za južne kraje. Izdatki za sodišča v Sloveniji se znižajo za 1,702.636 Din deloma radi dodatkov, deloma radi materialnih manjizdatkov.

Predloženi so dosedaj proračuni, v katerih ni bilo državnih gospodarskih podjetij.

• • •

Promet naših borz v pret. tednu je znašal v Ljubljani 16 (v prejšnjem tednu 20) milijonov Din, v Zagrebu devizni 58.6 (58.9) milijona Din, v efektih 2.6 (6.7) milijona Din, v Belgradu devize 62.5 (48) milijonov Din, efekti 15 (20) milijonov Din.

Konkurz je razglašen o imovini Vinka Jelerja, trgovca v Sevnici; prvi zbor 9. dec.; oglasiti do 1. jan. 1927 in ugotov. narok 12 .jan. — Nadalje je razglašen o imovini Josipa Vokača, trgovca v Celju, reg. pod firmo: J. Vokač, Ljubljanski magacin v Celju; prvi zbor 12. dec.; oglasiti do 10. jan., ugotov. narok 23. jan. 1927.

Likvidacije: Kmečka branilnica in posojilnica v Turnišču, r. z. z n. z.; Pferdezuchtgenossenschaft für das norische Pferd, Gonobitz, r. G. m. b. H.

Vinska letina na Štajerskem. Iz Ormoža nam pišejo: Letošnja trgatev se je opravila v dokaj lepem vremenu. Prvi so nekoliko prezgodaj pričeli, vendar teh ni bilo veliko, glavna trgatev se je izvršila pravočasno, t. j. po 10. oktobru. Povprečni donos v tem vinskem okolišu se ceni le na 7—8 hl na oral, kar bode pač komaj tekoče stroške vinogradnikom nadomestilo. Zato je pa kakovost letošnjega pridelka izvrstna. Pod 20° sladkorja ni bilo skoraj nobenega mošta. Naša odlična vrsta: šipon je v Jeruzalemu in drugih lepih legah dosegla 22°, kar je gotovo izredno. Laška graševina je tudi presegala v lepih legah 20° in dosegla v mnogih tudi 22°. Vrste, kakor beli burgundec, muškatni silvanec, zeleni silvanec, traminec, rulandec in še nekatere druge, so pa imele 21 do 22° sladkorja, niso pa redko dosegle do 25°. Zadnji je trgal 29. oktobra, neki posestnik v Jeruzalemu, šipon z 22½° sladkorja. Kvaliteta letošnjega vina se prav dobro razvija, vreme je bilo za vrenje skrajno ugodno. Obče se danes računa, da bode kvaliteta malo zaostajala za izvrstnim letnikom 21, gotove vrste, ki pa so dolgo na trti ostale, bodo še vsekako ta letnik presegale. Kupčije takoj od preše, ki je osobito za malega producenta ugodnejša, je bila kaj živahna. Kupilo se je v tem vinskem okolišu za Gradec okoli 250 hl in za češki račun 200 hl. Kupila je tudi mariborska trgovina in pa mnogo trgovcev iz ljubljanske oblasti, kakor tudi nekateri gostilničarji kaj znatno že od preše. Cena se je razvijala od 7 Din in se je ustavila okoli 10 Din. Posebne specialitete plačevali so že tudi od preše do 15 Din. Računa se, da se je iz tega vinskega okoliša do danes izvozilo okoli 4000 hl letošnjega pridelka, ne računajoč množine, ki so kupljene in še ne prevzete, ozir. katere so domači trgovci pokupili. Zaloge letnika 1926. so se že tudi precej skrčile in so ta vina v ceni nekoliko nižje kakor letošnji letnik.

Sprejemanje 20%nih priznanic po čl. 34 fin. zak. za leto 1927/28. Čl. 34 fin zak. za leto 1927/28 določa, da sprejemajo državne blagajne od dne 1. aprila 1927 za dolžni davek namesto gotovine priznanice, ki so bile izdane za pridržanih 20% kronskih bankovcev ob njih žigosanju in ki se glase na zneske manjše od 1000 K. Te priznanice se sprejemajo samo od onih oseb in njih naslednikov, katerim so jih izdali pristojni organi, ki so vršili žigosanje in ustavitev. Za izvrševanje tega člena je izdalo fin. ministrstvo naknadno navodila, ki so pa glede pojasnil zelo pomanjkljiva, tako da jih lahko državne blagajne različno tolmačijo. Že ob pričetku izvajanja tega člena je pretežna večina davčnih uradov sprejemala 20% priznanice le za zastarele davke t. j. davščine, ki so pričetkom leta 1927. bile v davčnih knjigah kot zastanki iz prejšnjih let. Zopet drugi so jih sprejemali za davke v obče. Zato je pozneje ravnateljstvo davkov v Belgradu dovolilo, da se smejo 20% priznanice sprejemati tudi za tekoče davke. Da je s tem pomagano revnejšim slojem, ki večinoma nimajo zastarelih davkov ampak le tekoče, ne more nihče oporekati. Vendar je v tem členu, ozir. v navodilih še marsikaj nejasnega, kar bi bilo potrebno podrobneje raztolmačiti, t. j. 20% priznanice se sprejemajo le od onih oseb in njih naslednikov, katerim so jih izdali pristojni organi ob žigosanju. Nekateri davčni uradi si ta stavek v resnici zelo ekstenzivno razlagajo, za kar jim gre vsa čast in ne delajo strankam sitnosti. Zopet drugi tolmačijo ta stavek točno po črki, ne pa po duhu zakona; sprejemajo le priznanice, ki imajo točen naslov davkoplačevalca, druge kratkomalo zavrnejo in jih ne realizirajo. Pri tem pa ne pomislijo, da je na stotine davkoplačevalcev, ki so bili ob času žigosanja odsotni, še v ujetništvu ali pri vojakih in so nesle kolkovati denar njih ove žene ali družinski člani na svoje ime. Naše mnenje je, da bi se take priznanice smele z mirno vestjo sprejemati. Želimo, da bi člen 34 fin. zakona nekoliko ekstenzivneje razlagal. Zato naprošamo g. delegata fin. ministrstva v Ljubljani, da izda podrejenim davčnim uradom podrobnejša navodila za sprejemanje 20% priznanic in sicer v prej navedenem smislu.

Ali je trgovec z mešanim blagom upravičen tržiti z lesom in živino? Na številna vprašanja od strani trgovcev z lesom in trgovcev z živino, da-li je trgovec z mešanim blagom upravičen tržiti z lesom ozir. z živino, ne da bi imel za to panogo poseben obrtni list, je Okr. gremij trgovcev v Celju na tozadevno vlogo, naslovljeno na zbornico TOI v Ljubljani prejel sledeče pojasnilo: Trgovec z obrtnim listom za trgovino z mešanim blagom je že na podlagi tega obrtnega lista upravičen za izvrševanje trgovine z lesom in tudi z živino, ker je trgovec z mešanim blagom v smislu odstavka 1. § 38 obrtnega reda upravičen za trgovanje z vsemi predmeti, ki so dovoljeni v prostem prometu in za prodajo, katerih ni potrebno posebno dovoljenje (koncesija). Z obrtnim listom za trgovino z mešanim blagom si trgovec v smislu zakona zagotovi najširše prodajno polje in se na ta način tudi izogne morebitnim poznejšim očitkom obrtne oblasti radi prekoračenja obrtnih pravic.

Gradba železniške proge Kraljevo—Kosovska Mitrovica. Ministrski svet je odobril gradbo železnice Kraljevo—Baška (21—31 km) za 41.4 milijona Din, od 41—42 km 54.9 milijona; od 42—69 km 70.9 milijona; Raška—Kos. Mitrovica 1—39 km za 59.8 milijona Din in 39—64 km za 71.4 mil. Din.

Konkurzi. Vojvodina in Srem: Martin Stein, Kisač; Balan in Budimlić, Kovin; Anton Szörögy, Zenta; Roth in Sekliter, Bečkerek; Jožef Arnold, Vršac; Balas in Husar, Novi Sad; Brača Trenča, Kovin; Ivan Traič, Bečkerek; Jožef Guba nasl., Baška Topola; Geza Horvath, Baška Topola; Rafael Telbis, Mastort, Mladen Mrdjanov, Ada; Dezider Kessler, Sombor; Svetozar Šečević, Čurug; Jožef Szabado, St. Kaniža; Vladimir Kosanić, Beška; Ladišić i Talzon, vdova Sofija Nikolić, Titel; M. Mikovič, Novi Sad; Vladislav Schäffer, Vukovar. — Srbija: Lazar Bajcevič, Belgrad; Milorad Savič, Ripanj.

Ruska zunanja trgovina. V gospodarskem letu 1926—1927, ki se konča s 1. oktobrom letos, je znašal uvoz Rusije 713 milijonov (1925-1926 756), izvoz pa 769 (1925-1926 677) milijonov rubljev. Po dveh letih pasivnosti izkazuje bilanca ruske zunanje trgovine aktivnost v znesku 56 mil. rubljev.

Dobava pasjih znamk. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo opozarja interesente, da namerava okrajno glavarstvo v Prevaljah nabaviti za vse občine svojega okoliša 2000 pasjih znamk z označbo letnice, številke in občine. Interesenti naj stavijo ponudbe z navedbo cene in materijala okr. glavarstvu v Prevaljah.

Borza

Dne 22. novembra 1927.

DENAR.

Tudi današnji promet je bil znaten. Privatno blago je bilo samo v devizah Newyork in Trst. London se je učvrstil za 5 par in dosegel 277. Newyork je bil zaključen po 56.74, Trst pa po 309.

Ljubljana. Devize: Berlin 13.55—13.58 (13.56), Curih 10.94—10.97 (10.965), Dunaj 8—8.03 (8.015), London 276.6—277.4 (277), Newyork 56.64—56.84 (56.74), Pariz 223.25 den., Trst 308—310 (309).

Zagreb. Amsterdam 22.97—23.03, Berlin 13.55—13.58, Curih 10.94—10.97, Dunaj 7.9975—8.0275, London 276.6—277.4, Newyork 56.643—56.813, Pariz 222.75—224.75, Praga 168.05—168.85, Trst 307.98—309.98.

Belgrad. Berlin 13.55—13.58, Budimpešta 9.965—9.995, Dunaj 7.997—8.027, Newyork 56.64—56.84, Pariz 223—225, Praga 168.05—168.85, Ženeva 109.4—109.7.

Trst. Belgrad 32.38—32.42, Curih 353.75—355.75, Dunaj 256.50—262.50, London 89.30—89.60, Newyork 18.36—18.37, Pariz 72.10—72.30.

Curih. Belgrad 9.1375, Berlin 123.76, Budimpešta 90.75, Bukarešt 3.20, Dunaj 73.10, London 25.285, Newyork 518.45, Pariz 20.385, Praga 15.37, Trst 28.22, Sofija 3.76, Varšava 58.15, Madrid 87.80.

Dunaj. Devize: Belgrad 1249.25, Kodanj 190.25, London 34.60, Milan 38.6375, Newyork 709.40, Pariz 27.90, Varšava 79.53. Valute: dolarji 706.75, dinar 1243.

Praga. Devize: Lira 183.5, Belgrad 59.425, Pariz 132.65, London 164.6, Newyork 33.745.

Dinar: Newyork 176.05, Berlin 7.375, London 276.85.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska 164 den., Ljubljanska kreditna 130 den., Praštediona 890 den., Strojne 80 bl., Vevče 133 den., Ruše 280—295, Stavbna 56 den., Šešir 104 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 84, agrari 52, vojna odškodnina 400, dec. 402—403, Hrv. esk. 91, Hipo 57—58, Jugo 94.5—94.75, Praštediona 890—895, Lj. kreditna 130, Šećerana 580—590, Drava 500 bl., Slavonija 14—15, Trbovlje 490, Vevče 132.5—136.

Belgrad. Narodna banka 5450—5480, vojna odškodnina 398.50—399.50, dec. 402—402.50, 7% inv. posoj. 83.5, agrari 52.25—52.50.

Trst. Adria 177.50, Assicurazioni Generali 4415, Cosulich 179, Riunione adriatica 2100, Tripposoj. 83.5, Split cement 223, Trž. Lloyd 755, Oceania 96.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 82.6, Živno 105, Hrv. esk. 11, Alpine 41.55, Leykam 11.5, Trbovlje 61.8, Kranjska industr. 47, Ruše 37, Gutmann 1.68, Slavonija 1.65.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Trami merk. po noti kupca fko vag. nakl., post. 1 vag. po 240; povpraševanje je za bukovino žamano od 38—100 mm od 16 cm šir. od 2.50 m dolž. I., II., III. fko vag. nakl. post. 430 den den., ponujajo se buk. hlodi I. od 2 5cm premera od 3 m fko vag. nakl. post. 230 bl.; zaključek 1 vag. Tendenca mlačna. — Dež. pridelki (vse samo ponudbe: slov. post., plač. 30 dni; dob. prompt., mi. tar.): Pšenica 78—79 kg, 2% bač. 342.5—345, nov. 342.5—345, sr. 337.5—340, koruza bač. st. 267.5, nav. vozn. 272.5, um. suš. 260, nav. vozn. 265, bač. času primerno suha s kval. garancijo 240, oves bač. zdrav rešetan 275, moka 0 g vag. bl., fko Ljubljana, plač po prejemu 480; zaklj. —; tendenca čvrsta.

Novi Sad. Pšenica bač. 290—292.50, potiska 295—297.50, sr. 292.50—295, rž bač. 280—290, ječmen bač. 245—250, sr 245—250, oves bač. 225—230, ban. 230, sr. 225—230, koruza bač. stara 220, nova kv. gar. 190—192.50, bač. nova 12—1 200—202.50, 3—4 220—225, maj 210—220, ban. st. 215—219.50, ban. nova 12—1 Vršac 200—202.50, sr. 12—1 200—202.50, moka 0 g in gg 415—425, 2 395—405, 5 375—380, 6 315—325, 6½ 285, 7 255—265, 8 197.50—205, otrobi bač., sl., sr. 175—177.50, fižol bač. beli 360—370. Tendenca čvrsta. Promet: 12 v. pšenice, 12 vag koruze, 1 vag. ovsa, 3 vag. moke.

Budimpešta (terminska borza). Tendenca čvrsta. Pšenica dec. 32.30—30.12, zaklj. 32.28—32.30, marec 32.70, 32.48, zaklj. 32.68—32.70, rž dec. 30.66—30.48, zaklj. 30.66—30.68, maj 30.80—30.76, zaklj. 30.84—30.88, koruza maj 25.68—25.50, zaklj. 25.68—25.70.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani dne 22. novembra 1927. Višina barometra 308·8 m

Opazovanje		Barometer	Toplota v C	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin		Najnižja	Najvišja
							ob opazovanju	v mm dež.		
Ljubljana		765·3	4·4	87	mirno	megla	dež	17.8	7	3·6
Maribor		766·4	2	100	NW 2	10	dež	7	3	2
Zagreb		765·9	4	95	E 2	megla	dež	3	6	3
Belgrad		765·7	2	85	ESE 14	10	dež	2	16	2
Sarajevo		762·8	16	67	ESE 4	9	dež	4	20	13
Skoplje		769·5	6	93	mirno	megla	megla		10	4
Dubrovnik		763·9	19	79	SE 4	9	dež	1	10	9
Split	7	760·6	17	92	SE 14	10	dež	1	18	17
Praga		767·1	—5	—	E 5	10	sneg	23	-1	-5

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsko gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak. 70

Pravljica za mlade ljudi vsake starosti.

Iz angleščine prevel: Jos. Poljanec.

Dobra je ta misel, srečna misel. O tem so bili prepričani visoki dvorniki, ki so jo odobravali z nemim pritrjevanjem, ki jim je v obliki žarečih odobrujočih pogledov švigalo iz oči v oči. Resnično, nikdo drugi kot resnični kraljevič ni mogel razrešiti težke zagonetke, kam da je bil izginil veliki državni pečat. Tisti mali zapuščeni sleparček se je bil dobro naučil, kako mora govoriti; ampak naj si je bil tisti, ki ga je vse to naučil, še tako prebrisan, v zadevi državnega pečata mu vsa ta prebrisanost ni mogla pomagati, ker sam ni vedel odgovora na to vprašanje. Ej, v resnici dobro je to vprašanje! Sedaj se bodo kmalu otresli te nevarne in vznemirljive zadeve! In tako so nevidno prikimavali in se zadovoljno smehljali sami pri sebi, prepričani, da mora to vprašanje spraviti abotnega dečka v največjo zadrego in zmedo. Kako pa so bili začudeni, ko so spoznali, da se ni zgodilo, kakor so pričakovali — čudom pa so se čudili, ko so ga slišali odgovoriti točno, s samozavestnim, mirnim glasom:

»V tej zagonetki ni prav nič težavnega.«

Nato se je obrnil, ne da bi rekel »prosim« ali »dovolite« ali kaj podobnega in dejal z ukazujočim glasom, kakor da bi bil vajen tako reči: »Gospod grof St. John, pojdi v mojo zasebno sobo v palači — nikdo vendar je ne pozna boljše kot ti — in v levem kotu, ki je najbolj oddaljen od vrat, ki drže iz sprednje sobe, boš prav blizu tal našel v zidu nekako glavico žeblja iz medenine; pritisni nanjo in odprl se bo majhen predal, ki niti ti ne veš zanj — in tudi nobena živa duša na vsem svetu razen mene in onega rokodelca, ki ga je zame naredil. In prva stvar, ki jo boš uzrl, bo veliki državni pečat — prinesi ga semkaj.«

Vsi navzoči so se čudili tem besedam, še bolj pa so se čudili, ker je ta mali berač brez obotavljanja in brez strahu, da bi se zmotil, izbral baš tega dvornika in ga tako po domače poklical z njegovim imenom, kakor da bi ga bil poznal, kar živi. Grof je bil tako osupel, da je hotel ubogati. Tudi se je že ganil, da bi se odzval pozivu, vendar se je brzo umiril in ves rdeč spoznal, da je napak storil. Tomažek pa se je obrnil proti njemu in mu strogo rekel:

»Zakaj se obotavljaš? Ali nisi slišal kraljevega ukaza? Pojdi!«

Grof se je globoko priklonil — in opazili so, da je bil pri tem pomenljivo previden, ker se ni prav za prav priklonil proti nobenemu obeh kraljev ampak nekako proti sredi med obema — in je odšel.

Med dvorniki se je nenadno pričelo neko gibanje in premikanje, ki je bilo počasno, komaj vidno, a trajno in gotovo — gibanje, podobno premikanju delcev v kalejdoskopu, ako ga počasi vrtimo, ko delci enega lepega kupa odpadejo in se pridružijo drugemu — gibanje, v katerem se je v cerkvi blesteča množica, ki je stala okoli Tomažka, polagoma odkrušila in razdružila in se zopet nabrala v bližini navodošleca. Tomažek je bil malodane sam. Nekaj časa je vladala silna napetost in čakanje in v tem času se je tudi peščica malosrčnežev, ki so še vedno ostali v Tomažkovi bližini polagoma toliko ojunačila, da so se drug za drugim zmuzali k večini. Tako je navsezadnje ostal Tomažek v kraljevih oblačilih in draguljih popolnoma sam in odločen od ostalega sveta kot vidna postava, ki je zavzemala zgovorno praznino.

Zdajci so ugledali grofa St. Johna, ki se je vračal. Ko je stopal po srednji cerkveni ladji, je zanimanje tako silno narastlo, da je tihi šepet razgovora utihnil in se umaknil popolni tišini, brezdušnemu molku, v katerem se je zamolklo razlegal glas njegovih korakov. Vse oči so se upirale vanj, ko se je pomikal naprej. Dospel je do vzvišenega prostora, postal za trenutek, nato pa je z globokim priklonom stopil proti Tomažku in rekel:

»Veličanstvo, pečata ni tam!«

Množica se ne razkropi iz bližine za kugo obolelega bolnika s tako hitrostjo, kakor se je gruča bledih in prestrašenih dvornikov in velikašev umaknila iz okolice razcapanega malega lastilca krone. Kakor bi trenil, je bil sam, brez prijatelja, brez zaščitnika, prava pravcata tarča, na katero se je osredotočila ploha zaničljivih, srditih pogledov. In glavni varuh je zavpil z osornim glasom:

»Vrzite berača na ulico, ga vodite skozi mesto in ga vso pot bičajte — ta bedni lopov ni vreden nobene obzirnosti več!«

Častniki telesne straže so priskočili, da bi izvršili ukaz, Tomažek pa jih je z vzdignjeno roko ustavil in zaklical:

»Nazaj! Kdorkoli se ga dotakne, pripravi svoje življenje v nevarnost!«

Glavni kraljevi varuh je bil dodobra zmeden. Ves v zadregi je rekel grofu St. Johnu:

»Ali si vse preiskal? Vendar vse nič ne pomaga, če te vprašam. Ampak to je neznansko čudno. Če izginejo človeku majhne stvari, malenkosti, izpred oči, se mu nič čudnega ne vidi, ako jih ne najde, ampak kako more izginiti tako velika reč kot je veliki državni pečat, da ga prav nihče ne more najti — saj je vendar velik težak kolut iz zlata —«

Tomažek je z žarečimi očmi planil k njemu in zavpil:

»Nobene besede več! To zadostuje? Ali je bil okrogel? In debel? In so bile črke in podobe vrezane na njem? — Res? Ej, sedaj vem, kaj je ta državni pečat, zavoljo katerega ste si tolikanj belili glave in vzdignili tak dirindaj! Da bi ga bili meni opisali, bi ga imeli že pred tremi tedni. Dobro vem, kje je, samo ga jaz nisem prvi tja položil.«

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23. zvezek. A. Sheehan, Nedlag. Povest irskega dekleta. 24 Din, vez. 32 Din. — 24. zvezek: A. Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest. 22 Din, vez. 30 Din. — 25. zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezume. Din 30, vez. Din 42. — Storžek in njegovo burkasto življenje. 14 Din, 14 Din, vez. 22 Din. — 27. zvezek: Pregelj, Otroci solnca. Din 24, vez. Din 32.

ORIGINALNE BARVE, MATRICE (KOŽE), VOSCEN PAPIR, ZA GESTETNER-CYKLOSTIL, SPECIJALNI PAPIR ZA RAZMNOŽEVANJE, SE DOBI VEDNO IN NAJCENEJE PRI **LUD. BARAGA, LJUBLJANI** SELENBURGOVA UL. 6/I. TELEFON št. 2980

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znamko. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

ORGANIST (samski) ki je dovršil orglarsko šolo pred 4 leti z izvrstnim izpitom in **obč. tajnik** s triletno prakso, išče službe in želi isto nastopiti po novem letu. — Naslov v upravi: št. **9219.**

Proste službe

Hišnik pošten in soliden, oženjen, brez otrok, zmožen sadjereje in oskrbovanja zel. in cvetlič. vrta, se sprejme za posestvo četrt ure od Ljubljane. Ima lahko tudi še drugo službo. — Naslov v upravi **št. 9201.**

VAJENCA

za krojaško obrt sprejmem takoj. Hrana v hiši. - **Anton Jarc, Ljubljana,** Semeniška ulica 4. 9296

Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev v Novem mestu potrebuje izvežb.

trgovsko pomočnico.

Nastop 1. februarja 1928. Plača po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo najkasneje do 20. dec. 1927.

Mizar. vajenca

krepkega, najraje z dežele, z vso oskrbo, sprejme **IG. REPŠE, Ljubljana,** Poljanska 21.

Pouk

Zaseb. kroj. učilišče, Ljubljana - Stari trg 19. Začetkom decembra pouk za krojače, šivilje in nešivilje v skupnem tečaju. Za dame, ki nimajo časa čez dan, pouk v posebnih popoldanskih ali večernih urah. One, ki se želijo izobraziti za samouporabo, specialen znižan honorar. Izdelava krojev. Kroj. pouk s pošto potom učnih zvezkov.

POUK v krojnem risanju in prikrojevanju damskih oblek daje redno (za dom in poklic) edino strokovno izpraš. učiteljica in lastnica modnega salona **ROZA MEDVED, Ljubljana, Mestni trg št. 24** (nasproti rotovža). Uspeh pouka zajamčen. Učenkam z dežele se preskrbi stanovanje in hrana po zmerni ceni. Istotam se izdelujejo tudi vsakovrst. kroji po meri. 9281

Stanovanja

Opremljena SOBA

s posebnim vhodom ter električ razsvetljavo, pod Rožnikom, za eno osebo, se odda za 1. dec. - Naslov v upravi **štev. 9269.**

Lepo opremlj. SOBO

za dvoje oseb, ter podstrešno **sobico,** oddam. Elektr. razsvetljava povsod. Tudi dobra hrana. - Naslov v upravi **št. 9275.**

Majhna SOBICA

se odda s hrano ali brez. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod **št. 9298.**

SOBA

zračna, lepo opremljena, z elektr. razsvetljavo, se takoj odda. Naslov pove uprava pod štev. **9321.**

Meblovana SOBA

s prostim vhodm, elektr. in parketirano, v bližini kolodvora, se takoj odda. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod **št. 9300.**

V najem

Iščem lokal

za krojaško obrt v večjem industr. kraju Slovenije. Ponudbe na upravo pod: **»LOKAL« št. 9325.**

GOSTILNO

vzamem v najem v prometnem kraju Slovenije. Ponudbe na upravo lista pod: **»GOSTILNA« 9324.**

Kdo proda?

Kupim

skupno ali posamezne predmete (boljše) **za opremo gosposke sobe s klubovo garnituro, opravo za jedilno sobo,** par večjih boljših **preprog** in **slik.** - Oziram se le na boljše predmete. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: **»Pohištvo«.**

HLODE

bukove la. in hrastove od 20 cm naprej kupuje v vsaki množini parna žaga **V. SCAGNETTI — Ljubljana.** 7490

STARE OBLEKE,

pohištvo, najbolje plača Ljubljana. Dopisnica zadostuje, pridem na dom! **PREKUH — Stari trg 26.**

HLODE

smrekove in jelove, od 20 cm debeline in od 4 m dolžine naprej, suho blago, vsako množino, **kupi** proti takojš. plačilu **Fr. Gorianc & Cie., Kranj.**

BOROVE

brzojav. droge

iz sedanje sečnje od 7 m do 12 m dolge, od 14 do 19 cm na vrhu debele, **kupuje** stalno proti najvišji dnevni ceni **DRAGOTIN KOROŠEC, Šmartno ob Paki.**

Kdo kupi?

Naprodaj dva camions Saurer 25 q teže, z motorji 40 HP. - Za obširnejša pojasnila in cene nasloviti na **»Ditta Ing. F. Ribi & C., Gorizia«, Italia.** 9277

Večjo množino pristnega medu

ima naprodaj **Vekoslav Bratina,** čebelar, **Križevci pri Ljutomeru.** 9313

PEČI

železne, visoke do 1.20 m cena 450 Din. **»POSREDOVALEC« - Ljubljana, Sv. Petra cesta 18.**

Sedmi natis velike izdaje

Slovenska kuharica

Priredila S. M. Felicita Kalinšek

Vsestransko spopolnjena izdaja z mnogimi slikami v besedilu in 33 umetniškimi prilogami v naravnih barvah (193 barvanih slik). Elegantno vezana 160 Din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI:

FRANCOSKO — SLOVENSKI SLOVAR.
Sestavil dr. Janko Pretnar. Cena vez. Din 70·—.

SLOVENSKO — FRANCOSKI SLOVAR.
Sestavil dr. Janko Kotnik. Cena vez. Din 70·—.

Občina Ljutomer proda **50 hektolitrov**

izbornega ljutomerskega vina

lastnega pridelka l. 1927.

Posestva

Enonadstr. hiša

s staroznano gostilno, gospodar. poslopji ter velikim vrtom ob prometni drž. cesti v večjem kraju na Dolenjskem, se proda za 180.000 Din. **Naprodaj** tudi več hiš v Ljubljani in posestev na deželi. Vprašati v: **Prometni pisarni Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, Salendrova ulica 6.**

Naša obrt

Volna - bombaž

za strojno pletenje in ročna dela, dobite po najnižjih cenah pri **PRELOGU, LJUBLJANA. Stari trg 12 - Židovska 4.**

ELEKTRO-instalacije izvršuje **ALOJZ ARHAR v Spodnji Šiški,** Celovška cesta 80 Solidno delo, cene zmerne. 8509

NAJBOLJŠI PREMOG
Čebin Wolfova 1/2

Posredovalnica za službe

se priporoča vsem cenj. interesentom z zagotovilom najboljše postrežbe. **Elizabeta Lorber, Maribor, Vetrinjska ulica 5.**

Prosimo,

da zahtevate brezplačen proračun v slučaju nabave novih poslovnih knjig.

KNJIGOVEZNICA K. T. D.
črtalnica in tvornica poslovnih knjig
V LJUBLJANI, Kopitarjeva ulica 6/II.

Priporoča se **trgovina z železnino**
A. SUŠNIK, Ljubljana
Zaloška cesta.

Klobuke perilo, dežne plašče in drugo modno blago, kupite najceneje pri **»AMERIKANCU« Ljubljana - Stari trg 10.**

Lanene tropine in druga krmila
nudi najceneje
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24,
veletrgovina žita in mlevskih izdelkov.

Vilko Legat
trgovec
Ivanka Legat
rojena MARTINJAK
trgovka
POROČENA
Ljubljana - Rakek,
dne 21. novembra 1927.

Preklic. - Podpisana prekličem in obžalujem žalitve, katere sem izgovorila proti **Antonu Ješetu,** čevlj. mojstru v Tržiču.
Minka Primožič.

NA ZNANJE!

Obveščam svoje cenj. odjemalce, da je **državna razredna loterija z aktom L. Br. 14.818 podaljšala žrebanje srečk V. razreda 14. kola do zaključno 7. decembra 1927.**

Bančna poslovalnica in prodajalec srečk

L. Ž. Konjović — Beograd.

---

†

V neizmerni boli naznanjamo žalostno vest, da je naša nad vse dobra mamica oz. stara mamica in teta, gospa

Marija Rozman
roj. Režek

v 60. letu starosti, previdena večkrat s tolažili sv. vere, danes mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne bo v četrtek ob 8 na pokopališče v Št. Vidu nad Ljubljano.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v Št. Vidu, Ribnici, Celju in drugod.

Št. Vid n. Ljubljano, 22. nov. 1927.

Leopold Rozman, soprog. — **Ludvik, Maksim, Vinko, Poldi,** sinovi. — **Pavla,** hčerka. — **Ivanka** in **Minka,** sinahi. — **Vinkec,** vnuk — in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Ob priliki prerane smrti našega iskreno ljubljenega, nad vse dobrega soproga ozir. očeta, sina, brata, strica in svaka, gospoda

dr. Iko Esta

pravn. ref. Gradb. direkcije in kapet. v rez.

čutimo se dolžne, zahvaliti se tem potom vsem, ki so nam v težkih urah na katerikoli način lajšali našo težko bol.

Posebej se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja, gosp. direktorju inž. Krajecu za izredno naklonjenost in skrbno dobrohotnost v času pokojnikove bolezni in smrti, zdravniku g. dr. Jamarju za izredno pozornost do bolnika, g. dr. Hausu za poslednje leke, g. dr. Neubauerju, šefzdravniku na Golniku in g. nač. dr. Goršiču za ljubeznjivo naklonjenost, p. dr. Ang. Tomincu za tolažilne obiske, gdč. učiteljici Žgurjevi in rodbini Harbichovi za prijazno pomoč.

Za častno spremstvo na pokojnikovi zadnji poti pa bodi izrečena zahvala med drugimi: gg. dr. Andrejki, dr. Ferjančiču, Mencingerju, Mramorju, kolegom Gradbene direkcije, Starešinstvu Sokolskega Saveza, Sokolu Radeče in Ljubljana II., društvu koncept. uradnikov, Zadrugi stavbenikov, Komandi mesta, prijateljem pevcem z vodjo g. Prelovcem za v srce segajoče petje in vsem ostalim prijateljem in znancem.

Vsem še enkrat naša iskrena zahvala.

Maša zadušnica se bo darovala v četrtek 24. t. m. ob 8 zjutraj v župni cerkvi v Radečah pri Zidanem mostu.

Ljubljana—Radeče, dne 23. novembra 1927.

MARA, soproga. — VANJA in MLADEN, otroka. — IVAN in TEREZIJA EST, starši. RUDOLF, FANI, MICI, BERTA in JOŠKO, brata in sestre. — Svaki, svakinja, vnuki in ostali sorodniki.

Kapelnik

GRADJANSKA GLAZBA V OGULINU išče KAPELNIKA. - Isti bi moral voditi meščansko godbo in vežbati mladi naraščaj. Računati more tudi na izreden zaslužek kot orgljavec in za poučevanje gosli in glasovirja. — Reflektanti naj dopošljejo pismene ponudbe in opišejo v istih svoje vsposobljenje in dosedanjo prakso, ter pogoje, pod kojimi bi sprejeli gornje nameščenje. **Ponudbe se sprejemajo do 15. decembra 1927.**

Gradjanska glazba Ogulin.

Portugalko, prima fino, novo pošiljatev
Ormoški mošt, „ „ „ „
Pikerčana, izbornega

Toči po zmernih cenah
„Aškerčeva klet"
nasproti srednje tehnične šole.

Prazni zaboji

od prediva, dobro ohranjeni, se v večji množini po zmerni ceni prodajo. Pismene ponudbe na naslov: **„Jugočeška", Kranj.**

Domača vina

Ljutomersko iz l. 1925, 1926, 1927
Haložansko mešane sorte, kakor tudi sortirane iz leta 1927 je

na prodaj

Tozadevna vprašanja pri Fr. Wegschaider v Ptuju, Aškerčeva ul. 5

RAZGLAS.

Na semanji dan 29. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne se vrši v Novem mestu JAVNA DRAŽBA v konkurzni sklad Rudolfa Kopač spadajočega raznega štacunskega blaga in enega poltovornega avtomobila, sistem Ford, slednjega ne pod cenilno vrednostjo. — Novo mesto, 19. nov. 1927.

FRAN PERKO, konkurzni upravitelj.

HRASTI na deblu od 40 cm srednjega premera naprej se **prodajo** v gozdu, ležečem ob okrajni cesti. Interesenti za to naj stavijo ponudbe v **PUŠENCE ŠT. 14 POŠTA ORMOŽ**

Razpis.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo razpisuje oddajo

slikarskih, pleskarskih, steklarskih in parketnih del

za stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti. Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v zborničnem uradu.

Zapečatene pravilno opremljene oferte je oddati do **24. t. m. do 12. ure opoldne** pri podpisanem uradu z istočasno založbo 5% vadija.

ZBORNICA ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI.

Wiener Radioverlag, Wien, I., Pestalozzigasse 6/7.

Neobhodno potreben vsakemu radio-amaterju

Radiokoledar 1928 Cena Din 25·—
in
Radiozemljevid 1928 Cena Din 15·—
„Radiowelt"

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreé

Broširan Din 60·—, vezan Din 76·—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
priporoča:

Radio. Osnovni pojmi o radiotehniki s 214 slikami k besedilu. Spisal prof. Leop. Andrée. Broš. Din 60, vez. Din 76.

Parni stroj in parna turbina. Knjiga za strojnike in obratovodje. — Spisal inž. Gvidon Gulič. Vez 80 Din.

Parni kotel. Navodila kurjačem, posestnikom parnih kotlov in delovodjem. Spisal inž. Gvidon Gulič. Vez. 30 Din.

Ojačen beton. Učna knjiga za stavbne šole in za stavbne obrtnike. Spisal inž. Jaroslav Foerster. Cena 12 Din.

Praktična perspektiva. Spisal inž. arh. Rado Kregar. Cena 43 Din.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Tersedlav.